

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 6. V aastakäik

TEATAJA

15. märtsil 1930. a.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas . .	" 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . . .	" 22.00
Välismaale . .	" 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " . . .	" 12.00
Poolaastas . .	" 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Tollikaitse ja sotsiaalpoliitika. Tööstusettevõtete seaduslikkust tõstajast ja tööstusinspektsiooni korraldusist. Võimalusi kaubanduslikul ja tööstuslikul kutsealal täiendamiseks välismaal. Ki'as pangandusaasta. Meie kalanduse väljavaated. Venemaa krediidireform. Erapankade seaduse muutmine Daanis. Uus tollitariif ja Egiptuse kaubalepingud. Kaubandus-tööstuskoja kirjavahetus. Kaubandus-tööstuskoja teated. Majanduslikke teated kodu- ja välismaalt. Tolliteateid Ettevõtete tegevusest. Toiduainete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Tollikaitse ja sotsiaalpoliitika.

Jaani Taklaja.

Nii tollikaitse kui ka sotsiaalpoliitika osutavad tänapäeva akuutsemaiks probleemeks. Selle kahe küsimuse ümber keerlebki suuremalt jaolt kõige ägedam võitlus majanduspoliitiliste suundade määramisel. Kuna meil aga tänini mainitud küsimusi on käsitletud võrdlemisi ühekülgset ja järeldusi tehtud peamiselt erakondliku vaatevinkli perspektiivi järele otsustades, siis tahame käesolevas kirjutises neid tähtsaid ning elulisi küsimusi analüüsida hoopis avaramalt platvormilt. Ainult sel teel võime saada lähemale otsitavale sünteesile.

Esimeseks tingimuseks tollikaitse ja sotsiaalpoliitika mõjuvuskraadi suuruse määramisel on nende eesmärkide selgitamine, mida tahetakse saavutada. Ja tõeliselt olenebki ju iga riigi majandus- ja kaubanduspoliitiline suund lõppudelõpuks vaid sellest, missuguse eesmärgi poole püütakse ja kui võrra suuri kohustusi selle teostamisel on sunnitud võtma riik enda peale.

Vabakaubanduse teooria teostamine puhtal kujul on praegusel ajal vananenud ja seda seepärast, et nüüd ei pea riik kandma hoolt ainult

rahva sissetulekute suurendamiseks, vaid olema ühtlasi valvel ka oma kodanikkude üldise hea-kaekäigu eest. Kuna aga modernsel riigil on täita rohkesti teisigi ülesandeid, siis ei jää sellest mõjutamata ka tema majanduspoliitika.

Mineviku riik hoolitses õieti vähe selle eest, kas ta üksik kodanik oli terve või haige, haritud või harimata, kas oli tal tööd või mitte jne.

Praeguse aja demokraatlik riik on asunud aga otse vastupidisele seisukohale. Tänapäeva modernsele riigile pole ükskõik, kuidas elavad ta kodanikud, vaid ta on huvitatud tõsiselt sellest, et kodanikud saaksid tarvilisel määral haridust ja elaksid inimeseväärset elu. Ja peaaegu eranditult deklareerivad seepärast ka kõik uemad põhiseadused, et riik on kohustatud üksikuil aladel tulema abiks ja aitama oma kodanikke.

Meie põhiseaduse § 25 öeldakse, et „majandusliku elu korraldamine Eestis peab vastama õigluse põhimõttele, mille sihiks on inimeseväärilise ülalpidamise kindlustamine sellekohaste seaduste läbi, mis käivad harimiseks maa saamise, eluaseme ja töö saamise, samuti omakaitse,

tööjõukaitse ning nooruse, vanaduse, töövõime-
tuse või õnnetuste puhul tarvilise toetuse saami-
se kohta.“

Nagu ülaltoodud põhiseaduse tsitaadist jä-
reldub, on riik meil kohustatud tulunduslikku elu
korraldama nõnda, et iga inimene saaks inimese-
väärse ülalpidamise. Riik ei või vaikides möö-
duda osa kodanikkude hädast ja viletsusest.

Aga kui riik on võtnud oma programmi hoo-
litsemise kodanikkude heakäigu eest ja nõrge-
mate sotsiaalse kaitse, siis on päris loomulik, et
nende ülesannete täitmine ei või jääda mõjuta
ka riiklikule kaubandus- ja majanduspoliitikale.

Sotsiaalpoliitiline kaitse, mida modernne
riik annab oma kodanikele, õigustab teisest kül-
jest ka tollikaitse maksmapanemise, kuigi vii-
mane pole rajatud igakord rahva üldsissetulekute
suurenemise tiivustamiseks. Sotsiaalpoliitilise-
sed sihid, milliseid taotleb riik, moodustavad
n. n. kollektiivhüvede rühma, mille salvede täit-
mine nõuab seltskonnalt järjekindlaid ohvreid.
Nende ohvriteta ei saa teostada ka sotsiaalpoli-
tikat. Ja samuti pole ju tollikaitsegi oma põhi-
seloomult midagi muud kui sotsiaalpoliitilise
ohvri toomine ühe osa kodanikkude toetamiseks
teise osa arvel.

Töölisparteide esindajad nii meil kui ka mu-
jal maailmas pooldavad põhimõtteliselt enamalt
jaolt vabakaubanduse teooria dogmat ning on
näiliselt veendunud tollide vastased. Kuid selle-
le vastandina sõditakse ometi südilt peaaegu igal
pool võraste töölise sisserändamise vastu.
Takistuste tegemisega sisserändavate töölise
suhtes tahetakse tõmmata piir konkurentsile töö-
turul. Kõige kindlamat piirid võõra tööjõu
eemalehoidmiseks on tõmmatud just neis riigis,
kus on tugev ja hästi organiseeritud tööliiskond.
Ja tegelikult polegi ju niisuguste takistuste tege-
mine muud kui teoreetiliselt hukkamõistetud ma-
janduspoliitilise protektsionismi harrastamine.

Töölisorganisatsioonid, kes eitavalt suhtu-
vad igasugusele tollikaitsele, lähevad ülalmaini-
tud kaitseabinõudest oma huvide suhtes tihti veel
kaugemalegi: oma kutseorganisatsioonesse võe-
takse vastu uusi liikmeid sageli vaid piiratud ar-
vul. See sarnaneb juba keskaegsele väikekoda-
liku tsunfti protektsionismi stiilile ja läheneb
enam omaaja merkantilismile kui vabakaubanduse
põhimõttele.

Vabakaubanduse teooria baseerub oletusele,
et vabakaubanduse maksvusel kogu rahvas leiab
tarvilisel määral tööd ja teenistust. Kui võtta
aluseks majanduselu tasakaalu printsiipi, siis näib
see oletus teoreetiliselt olevat õige. Kuid see-
juures pole siiski võimatu, et teatava ala tööli-
sed võivad ometigi sattuda säärasesse olukorda,

kus nende töötasu võib langeda teinekord kas või
alla elatismiinimumi.

Säärase nähtuse puhul, kus osa riigi koda-
nikest satub raskesse ainelisse seisukorda, ei
saa riik, kelle ülesandeks on tööliste sotsiaalpo-
liitiline kaitse, modernse riigi seisukohalt välju-
des jääda külmaks pealtvaatajaks. Valitsus on
sunnitud niisugusel juhtumil kuidagi viisi olu-
korda parandama.

Üheks seesuguseks abinõuks on paljudel juh-
tumitel palga alammäära seaduslik fikseerimine.
Kuid seejuures jääb siiski lahtiseks küsimus,
kas poleks otstarbekohasem elustandardi lange-
misele panna piir tollikaitse abil. On täiesti
võimalik, et näiteks tollide maksmapaneku taga-
jarjel tekstiilsaadustele võidaks puuvillavabrikus
töötavaile naisterahvastele kindlustada kõrgema
elatismiinimumi.

Loomulikult nõuab niisugune tollikaitse teis-
teist töolistelt ja rahvakihtidelt teatavat ohvrit.
Aga seejuures on ka selge, et kui tahetakse üht
osa aidata, siis võib see sündida ikkagi vaid teis-
te kulul. Küsimus seisab seepärast vaid selles,
missugune toetusmoodus on kõige parem ja mõ-
juvam. Kui seejuures aga tollikaitse pikema
kaalumisetähtaegade heidetakse kõrvale vaid mingisuguse
vabakaubanduse dogma pärast, siis ei ole sää-
rane teguviis ju millegagi põhjendatud, nagu
mainisime juba eespool.

Edasi võidaks vast tollikaitse vastu tuua
ette veel asjaolu, et tollikaitsega hoitakse inimesi
nagu vägisi kinni ses tööstuses, mis pole
tasuv. Kui poleks tollikaitset, siis lahuksid
inimesed sellest bransist ja siirduksid tulutoova-
maale aladele. Siinjuures tuleb aga pidada sil-
mas, kas neis tööstusharudes, kus tööpalgad on
tasuvamad, jätkub üldse vabu kohti uutele juu-
retulijatele. Ja pahatihti ongi lugu tööpoolest
nõnda, et uute kohtade saamine polegi võimalik.
Siia juure seltsib veel töötajate tööliste probleem.

Kui peetakse kõvasti kinni põhimõttest, et
riik ei tohiks astuda vahele tollikaitse probleemiga,
siis kujuneks olukord tegelikult sääraseks, et
need tööstusharud, kes välisvõistluse tagajär-
jel ei saaks oma artikleid müüa, oleksid sunnitud
vabrikud sulgema ja töölised vallandama. Vabri-
kute sulgemise põhjuseks ei tarvitse olla igakord
sugugi võistluse võimetus välismaa omadega,
vaid tähtilugu konjunktuuri muutused. Saadakse
aga tollikaitse abil konjunktuur muuta teatavale
maale soodsamaks, siis on seesugune ohver kogu
rahvamajandusel kanda palju kergem kui tööta-
tööliste kunstlik hädaabinõude muretsemise või
mõni teine kulukas toetusmoodus.

Kui vaadelda lähemalt meie poliitiliste rüh-
made suhtumist tollikaitse küsimustele, siis näe-

me, et sageli ei mõelda sugugi tollikaitse loodetavaile tulemusile, vaid rutatakse võtma kohe eitava seisukoht pikema ja üksikasjalisema kaalumiseta.

Otse klassiliseks näiteks sel alal on meil teravilja kaitse küsimuse harutamise käik.

Kui möödunud sügisel põllumeeste-kogude poolt hakati nõudma teraviljale, peaaegselt rukkile, kaitsetolle, siis ei leidnud see teistes riigikogu rühmades ja erakondades nimetamisväärselt poolehoidu. Tuli aga oma eelarve-kõne puhul tööerakondlane Th. Pool välja viljamonopoli mõtte ja esialgse kavaga, siis olid vabakaubanduse printsiibi pooldajad sotsialistid esimesed, kes deklareerisid, et nad põhimõtteliselt pooldavad viljamonopoli sisseseadmist. Samale seisukohale asujaid oli veel teisigi.

Millest säärane järsk meelemuutus? Arvatavasti mitte millestki muust kui sellest, et sõda tollide vastu mitmes suurriigis muutunud majanduslikkude olukordade tõttu on saanud seevõrd populaarseks, et see on ulatunud meieni. Viljamonopol on aga jälle võrdlemisi uus eksperiment ja see on maksev vaid neis väikeriigis, kelle arvamised selle pahedest ning hüvedest ei küüni nii ruttu siia. Ja meie pidime muidugi seda proovima ka oma nahal, nagu teisigi seni tehtud mõtlematuks eksperimente.

Nii teravilja tollide kui ka viljamonopoli eesmärk oli üks ja sama: kindlustada teravilja ja kasvatajaile — põllumeestele — oma saaduste eest kõrgem hind. Asi oleks ju kõigiti korras, kui enne tollide lõplikku nurkaviskamist ja monopoli pooldamist oleks esimest küsimust mitmekülgsemalt uuritud. Seda aga ei taheta ometigi teha, sest tollid ei näi nagu enam moes olevat. Säärane taktika on aga võlts ja kergemeelne. Mõ-

lema mooduse juures tuleb teatavalt rahvakihtidel kanda ohvrit ja peaküsimus seisab selles, mil viisil saaks vähema kulutusega kindlustada põllumehele ta töö tasuva hinna. Seejuures on selge, et tolliküsimusest ei saa mööduda vaid seepärast, et sõna toll paljudele ei meeldi.

Muidugi on iseküsimus, kas see aktsioon, mis praegu teravilja kaitse küsimuses käimas, on üldse tarviline või mitte. Sellele vastamine pole seekord aga mõeldudki käesoleva artikli ülesandeks.

Kuid tollide vastu fronti võtmine säärasel kujul, nagu seda illustreerib meil teravilja kaitse küsimuse arengu käik, pole ainumaks nähtuseks, sest sisuliselt ei ole ju riiklikud toetusfondid ja teised subventsioonid palju eralduvad proteksionismist, mille vastu peaksid südilt võitlema vabakaubanduse põhimõtte pooldajad.

Politiikud arvavad küll, et nad igasuguste fondide asutamisega ühele kui ka teisele alale annaksid nagu uut kapitali, kuid tõeliselt pole see muud kui maksumaksjatelt kogutud veeringute juhtimine tasuvamatelt aladelt vähemtasuvatele. Vastasel korral poleks ju fondide asutamine sugugi vajaline, sest kapitalil on juba kord niisugune igivana omadus, et ta meelsamini läheb ikka sinna, kus tasuvusprotsent on kõrgem.

Sellega ei taheta muidugi väita, et riiklikkude fondide asutamine oleks igakord mõttetut, küll aga juhtida tähelepanu asjaolule, et see on sama ohver nagu tollikaitsegi. Neid ohvreid tuleb kanda seni, kuni modernsel riigil jätkub seniselt rohkesti ülesandeid ja kohustusi ühe osa kodanikkude suhtes. Sotsiaalpoliitikast mõjutamatu kaubandus- ja majanduspoliitika suuna pidamine on säärase olukorra juures arusaadavalt võimatu.

Tööstusettevõtete seaduslikust tööajast ja tööinspektsiooni korraldusist.

Minu artikkel Kaubandus-tööstuskoja Teatajas nr. 4 s. a. „tööstusettevõtete seaduslikust tööajast, ületunnitöödest ja nende suhtes nõuetavaist formaalsustest“ on toonud esile vastuväiteid hra V. Grohmannilt K.-t.-koja Teatajas nr. 5. Kahjuks on aga hra Grohmanni huvitanud rohkem autoriteetide küsimus kui täh. artikli sisu, millega oponent pole vaevaks võtnud tutvuda ja mis temale, nähtavasti teiste jutustamise järele, puudulikult edasi antud. Sellest siis arusaadavalt ei taba hra Grohmannilt esiletõudud väited oma enamikus minu artiklis avalda-

tud mõtteid. Nii on minu artiklis väga selgesti käsitletud ületunnitööde mõistet tööstusliku töö seaduse § 200 aluses ja §§ 196 ja 197 sisu äratoomisel öeldud, et „selles ajaulatuses võivad meie töösturid tööstusliku töö seaduses § 103 äratähendatud sisekorra määrustega oma ettevõtete tööaega normeerida“ (kuid häda seisabki selles, et tööstureile selles asjas seadusevastast takistusi tehakse tööinspektsiooni poolt). Ja edasi on artiklis öeldud: „sisekorra määrustes seaduslikult lubatud tööaja fikseerimisega langeb ära igasugune tarvidus ületunnitöödeks“.

-- Kui aga selle juures hra Grohmann siiski peab tarviliseks minule ületunnitöö mõiste üle jagada õpetusi ja endale lubab kahelda minu asjatundlikkuses, siis jäägu see „autoriteetlik üleolemine“ oponentidele teda tiivistavaks ürituseks. —

Teises vastuväites püüab hra Grohmann mulle pookida külge tõendust, nagu oleks Vene ajast maksvusel olevate määruste põhjal ületunnitöödeks „igal üksikul juhul loa annud vabrikute ja tehaste peamet“. — Säärast väidet aga minu artikkel ei sisalda. Küll on aga artiklis öeldud, et „kogu ettevõtte tööliskonna või suuremate töölisgruppide poolt tehtavad mittesunduslikud ületunnitööd on lubatavad vabrikute ja tehaste peameti sellekohasel loal, kusjuures tööinspektoritele on jäetud võimalus edasilükkamatul asjaoludel nendeks töödeks ajutiselt luba anda.“ Ja säärane nõudmine avaldub tööpoolest seaduste ja määruste kogus art. 1425, mis ka hra Grohmannile on väga hästi teada. Kuid kuna hra Grohmann on eeskätt autoriteet sotsiaalministeeriumist, seisest selle teenistuses, siis on ka selletav see väidete otsimine ministeeriumi algatuste kaitseks.

Hra Grohmann leiab, et mina küsimuse lahendamisega, kas on meil seaduslikult kindlaks määratud 8-tunniline tööpäev või mitte, väga kiiresti hakkama saan. Ometi mitte kiiremini kui hra Grohmann 8-tunnilise tööpäeva kui maksvaks seatud juriidilise normi tunnustamisega! Hra Grohmann viitab selle juures järgmistele alustele: Maanõukogu otsusega 15/28. novembrist 1917. a. oli Ajutisele Valitsusele antud määrasandlik võim. Kooskõlas selle otsusega esitas Aj. V. deklaratsiooni, kus leidub lause: „8-tunniline tööpäev tööstuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksta“. See valitsuse deklaratsioon leidis Maanõukogu poolt heakskiitmist ja seega omandasid ka määrused kaheksatunnilise tööpäeva kohta seadusjõu.

Paistab nagu küllalt kaaluvaks argumentiks, et 8-tunnilist tööpäeva kui juriidilise normi olemasolu tunnustada. — Kuid igatahes ei saa sellast argumenti pidada küllalt kaaluvaks juristile, kelleks kahtlemata osutub ka hra Grohmann. Et määrustega, kui nende olemasolu käesoleval juhul tööpoolest võiks leida tõestamist, seadusi muudetak, — säärane väide on küll suureks üllatuseks ja uueks arusaamiseks jurisprudenti vallas. Senini võisid määrused tugineda ikkagi ainult maksvaile seadusile ja nende alusel eksisteerida, ja määrus, mis alles äramuutmata maksva seadusega vastolus, ei võinud leida tunnustamist, vaid see loeti tühiseks.

Kuid vaatleme 8-tunnilise tööpäeva kui teataval pool oletatava juriidilise normi tekkimist

tema ajaloolises perspektiivis, et saada küsimus täielist selgust.

Ajutisel Valitsusel oli õigus Maanõukogu otsuse kohaselt 15/28. novembrist 1917. a. „rutulikke määrusi ja käskusid Eestimaa elu korraldamiseks välja kuulutada ja maksuma panna, kuni Maanõukogu kokkuastudes nende määruste kohta oma otsuse annab“. — Seadusandliku võimu delegeerimisest Maavalitsusele või teda hiljem asendavale Ajutisele Valitsusele see otsus igatahes ei kõnele. Alles Maanõukogu otsusega 24. novembrist 1918. a. anti Aj. Valitsusele volitus kindla korra loomiseks tarvilikke seadusi ja määrusi välja anda ning maksuma panna, seega 8 päeva hiljem Aj. Valitsuse poolt 16. novembril 1918. a. avaldatud üleskutset-teadaannet, millest hra Grohmann ja sotsiaalministeerium tuletavad 8-tunnilise tööpäeva seaduse.

Täiesti vaba fantaasia valda kuulub seletus, nagu jagunek Aj. Valitsuse üleskutsete-teadaanne 16. novembrist 1918. a. kahte erinevasse ossa, millistest esimene sisaldavat „otseseid normilisi määrusi“, muu hulgas ka 8-tunnilise tööpäeva seaduse. Et laused: „Töökaitse seadused, tööliste kinnitamine õnnetuste ja haiguste vastu, ühinemise ja streigi õigus astuvad jälle jõusse.“

— „8-tunniline tööpäev tööstuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksta“, — on täiesti deklaratiivse iseloomuga ega saa neid võtta kui juriidilisi norme, selgub ka Aj. Valitsuse teise koosseisu deklaratsioonist 25. novembrist 1918. a., kus muu seas öeldakse: „tööliste kohta tulevad kohe kõik need töökaitse ja tööliste kinnituste seadused maksuma panna“. Järelikult — tulevad alles maksuma panna, kui võrra nad Eestis kui end. Vene riigi osas juba iseendast maksmas polnud Ajutise Valitsuse otsusega 19. novembrist 1918. a., mil end. Vene riigi piirides kuni 24. oktoobri 1917. a. jõusse astunud seadused ka iseseisvaks saanud Eesti kohta maksvaiks tunnustati. Et 8-tunnilise tööpäeva seadust kuni 24. oktoobri 1917. a. maksmas polnud ja ka Eesti Ajutine Valitsus oma olemasolu kestvusel ei asunud vastava seaduse eelnõu väljatöötamisele, nagu see temale Maapäeva Vanemate Nõukogu poolt oli ülesandeks tehtud 24. veebruaril 1918. a. ilmunud manifestis või vastava seaduse väljandmisele 24. novembril 1918. a. Maanõukogu poolt antud volituse põhjal, siis ei saa ka juttu olla Eestis maksmapandud 8-tunnilisest tööpäevast kui juriidilisest normist tarviliste sanktsioonidega ja seadusest järeldatavate konsekventsidega. Kõik vastupidised väited jäävad otsituiks ja alusetuiks, nagu muuseas ka hra Grohmanni väide, nagu oleks Maanõukogu poolt Ajutise Valitsuse deklaratsiooni heakskiitmisega 8-

tunniline tööpäev omandanud seadusliku jõu. Maanõukogu poolt Ajut. Valitsuse deklaratsiooni puhul vastuvõetud ülemineku-vormelist loeme sõnasõnalt: „Ajutise Valitsuse deklaratsiooni ära kuulates avaldab Maapäev Ajutisele Valitsusele täit usaldust ja loodab, et tema oma avaldatud programmi kõige hoo ja jõuga teostab.“ — Järelikult on Maapäev Ajut. Valitsuse deklaratsiooni võtnud kui tema tegevuse programmi, nagu seda ka üldse võtta saab, mitte aga juriidiliste normide koguna, nagu seda arvab hra Grohmann.

Edasi pole huvitusest puudutada küsimust sellest vaatevinklist, mille võtavad omaks hr. Grohmann ja sotsiaalministeerium, nimelt omistades Aj. Valitsuse deklaratsiooni lausele 8-tunnilise tööpäeva maksmahakkamisest juriidilise normi jõu. — Sel juhul tõuseks väga teravalt üles küsimus: missugusel alusel tugineb kõne all olev tööinspektsiooni korraldus ületunnitööde suhtes nõutavaist formaalsustis? — Kui 8-tunniline tööpäev oleks maksev, siis järelikult peaksid olema muudetud vastavad normid veneaegsest tööstusliku töö seadusest tööaja kohta tööstusettevõteteis, sellega §§ 193—201, mis on üksteisega seotud orgaaniliseks tervikuks. Seega oleks aga ka jõu kaotanud § 193-le tuginev seadl. ja määruste kogu art. 1425, mis on kõne all oleva tööinspektsiooni korralduse aluseks. Järelikult ka sellest vaatevinklist on tööinspektsiooni korraldus alusetu ja, kordan veel, tema ignoreeri-

mine ei saa töösturite suhtes tuua esile mingisuguseid pahesid.

Lõppeks on väga iseloomustav hra Grohmanni artikli lõpul väljendatud imestus selle kohta, miks mina tööinspektorite nõudmisi ületunnitööde tasu tingimuste äranäitamises loen alusetuks ja seadusevastaseks nõudmiseks. Miks ei võivat tööinspektor nõuda, et ületundide loa nõutamisel ettevõtja näitaks ära, kuidas see töö ka tasutakse. —

Leian, et bürokraatia talitaks õigesti, kui ta endale ei võtaks õigust tungida nendesse õigussfääridesse, millised maksev õigus jätab asjaomastele vabaks ja puutumatuks. Meieaegselt demokraatlikult mõtteviisilt on säärane ametnikkude omavoli sama rängasti hukkamõistetav kui seda olid omal ajal Preisi valitsuse bürokraatlikud eeskirjad kodanikkudele riietuse, toidu tarvitamise jne. kohta.

Pole kahtlust, et meie töösturid ei lakka heatahtlikult suhtumast ajakohastele töökaitse korraldustele siis, kui valitsuse organite õiglase ja erapooletu tegevusega ning võimukäsitlusega luuakse töösturkonnas tarvilikud eeldused veendumuseks nende korralduste ühiskondlikus tarviduses ja otstarbekuses. Mitte aga vastupidiselt — lubamatu omavoli ja kitsarinnalise formaalsusega võetakse tööstureilt igasugune huvi loovaks tööks ning ühiskondlik-kasulikuks tegevuseks.

R. Treufeldt.

Võimalusi kaubanduslikul ja tööstuslikul kutsealal täiendamiseks välismaal.

Rahvusvahelised kaubanduskogjad vahetalitajajaks.

Juba rahvusvaheliste kaubanduskodade kongressil läinud aasta suvel Amsterdamis võeti üles küsimus selle kohta, kuidas võimaldada noortele inimestele kaubanduslikul või tööstuslikul kutsealal ennast täiendada välismaal.

Kui läinud aasta oktoobris rahvusvaheliste kaubanduskodade nõukogu Pariisis pidas oma istungeid, esitas selle rahvusvahelise organisatsiooni noorte inimeste vahetamise komitee esimees Charles S. Haight omaltpoolt memorandumi 5. Amsterdami kongressil ülestõstetud küsimuse kohta, selgitades selles lähemalt, millistel alustel säärane noorte inimeste vahetus erialal täiendamise mõttes oleks teostatav ja mil määral rahvusvahelised kaubanduskogjad sellele vahetusele kaasa peaksid avitama.

Charles S. Haight oma memorandumis arvab, et noormeeste valikul, keda kavatakse

saata ennast täiendama, tuleks võtta arvesse, et nad oleksid juba kogenud oma erialal, et neil oleks kindel tahe tulla tagasi oma kodumaale ja jääda truuks valitud elukutsele. Samuti peaksid patroonid, kes noori välismaale saadavad, püüdma neid täiendamise otstarbel välismaal viibimise ajal kõigiti toetada.

Valiku juures tuleks eriti silmas pidada neid noori, kes on ette nähtud tulevikus kõrgemate kohtade jaoks ette valmistada, ja valik ei tohiks langeda kindla elukutseta isikutele, kel pole muud soovi kui aasta välismaal olla ja keelt õppida.

Edasi arvab Charles S. Haight, et kogjad ei peaks oma nimel noori inimesi välja kutsuma ega neid vastu võtma, vaid kogjad peaksid piirduma vaid vahetalitaja osaga sellekohaste palvete peale vastavate kohtade leidmisel. Samuti

ei peaks kojad väljavalitud noori toetama muidu, kui väljavalitu patroon ja vastava maa rahvusrühm tema eest täieliselt ei vastuta. Tähtsaks tuleks lugeda noormeeste väärtusi ja vastavust oma ülesannetele kui nende arvu. Ja seepärast peaks igale sooviavaldusele järgneva hoolikas järelepärimine noormehc intellektuaalsete ja moraalsete omaduste kohta. Eelistada tuleks kõrgema seltskondliku seisukohaga noori.

Kohtade muretsemises peaksid rahvusvahelised kaubanduskogjad olema vahetalitajaks selle maa rahvusrühmaga, kuhu valitud noormees soovib ennast täiendada minna. Rahvusrühm aga talitab nende majandusorganisatsioonide ülesandel, kellest ta koosneb. Oleks soovitatav, et kohalikud organisatsioonid riigis, kuhu noormees ennast tuleb täiendada, määraksid ühe oma liikmetest valvet pidama selle üle, et noor inimene satuks temale vastavasse ümbrusse ja vaba aega õieti kasutaks.

Mis puutub palkadesse, siis tuleks arvesse võtta kaht meetodit:

a) American Scandinavian Foundation'i meetodi järele iga noormees, kes on saanud koha ühisriiges, saab \$ 1500 äriilt, kus ta töötab. Loomulikult on elamiskulud igal maal isesugused ja palk peaks vastama elamiskuludele.

b) Teine meetod tuleks küsimuse alla siis, kui toimub tegelik vahetus, s. o. kui üks teatud ettevõtte vahetab oma ametniku teatud ettevõttega teisel maal; siis maksab kumbki ettevõtte oma ametnikule palga edasi sel määral, mil peab seda kohaseks, kuna ametnik jääb aga täieliselt võõra ettevõtte käsutusse. Sõidukulud peaks maksma soovija ise või — veel parem — firma, kelle teenistuses väljavalitu seni on seisnud. See asjaolu hoiaks ära ebasoovitavad kandidaadid.

Aladest, kus seesugune vahetamine kõige paremini oleks teostatav, võiks nimetada loomulikult neid, kus ei avaldu rahvusvaheline võist-

lus. Ideaalsemad ses mõttes oleksid pangad, kes äri ajavad välismaadega. Peale selle tuleksid kõne alla veel järgmised alad:

Hüdroelektritehased ja teised sellelaadilised ettevõtted;

telegraafi- ja telefonikompaniid;
raudteede ehitus ja eksploatatsioon;
speditsooniärid;

sadamate arendamise seltsid;

sildade ehitus ja teised metallkonstruktsioonid;

põllumajandus, kaevandused jne. jne.

On arvata, et riikide valitsused noorte inimeste vahetusele takistusi ei hakka tegema. Nii näiteks ühisriiges, kus muidu viisa kestvus on 6 kuud, lubatakse „American Scandinavian Foundation'i“ soovitusel elada üks aasta. Loomulikult võivad seal, kus valitseb suur tööpuudus, tekkida raskused, kuid vastastikkuse vahetuse teel oleks see sealgi võimalik ja läbiviidav.

Ühenduses sama küsimusega on Daani rahvusrühm rahvusvaheliste kaubanduskodade nõukogule teinud ettepaneku, et rahvusvahelised kaubanduskogjad korraldaksid kaubanduslikke kursusi, nagu neid järjekindlalt peeti enne maailmasõda. Nende kursustega tehti uuesti algust 1927. a. Nii on neid juba peetud:

1927. a. Neuchatel'is (Helveetsias),

1928. a. Braunschweigis,

1929. a. Rotterdamis.

Nagu on selgunud, on nendest kursustest osa võtnud rohkem kaubanduskoolide õpetajaid kui ärides tegevaid ametnikke. Osavõtjate arv on kasvanud aastast aastasse. Kursuste ülesanne on võimaldada täienemist kaubanduslikul kutsealal ja tutvumist teiste maade kaubanduslike kude kommetega.

Sellised kursused korraldatakse 1930. a. Kopenhaagenis augustikuus, mis oleksid arvult juba 12. Korraldajad näeksid meeleldi, et ärid teistel maadel saadaksid oma noored nendest kursustest osa võtma.

Kitsas pangandusaasta.

Victor Poom.

Kuna suurem osa pankade peakoosolekuist peetakse aprillis, siis hilineb nende äriseisude lõplikkude andmete saamine aastavahetusel. Ainsad andmed pangandusaasta hindamiseks küünevad 1. detsembrini, kuid õieti ongi kõige otsustavkohasem pankade arvete liikumisi vaadelda enne aastalõpetust, kuna siis jäävad kõrvalle need

mõjutused, mis tekiksid aastalõpu paratamatuist või teadlikest kohendamisist, protsentide juurearvamisist jne.

Pankade tegevuskapitalid.

Kapitalid, millega pankadel tuli töötada, ei näidanud kuigi suurt tõusu: 1928. a. andis uusi

summasid 16.993 tuh. kr., 1929. a. ainult 3.282 tuh. kr. Ka olid uute summade juuretuleku allikad hoopis teist laadi: kui eelmisel aastal kõige suurem kasv langes hoiusummadele (10,7 milj. kr.) ja passiivlaene vaid mõõdukalt kasutati (+3,6 milj. kr.), puudus 1929. a. hoiu- ja jooksvatel arvetel peaaegu juurevool (+0,7 milj. kr.) ja pearõhk langes kapitali hankimisele rediskonto ja võlaarvete kaudu (+6,6 milj. kr.); korrespondent-arvete liikumine oli täitsa vastupidine: eelmise aasta 2,7 milj. kr. kasvu asemel 2,2 milj. kr. vähenemist.

	Seis 1. detsembril		Liikumine	
	1929	1928	1929	1928
	Tuhandetes kr.			
Omakapitalid	8.640	10.404	- 1.764	- 15
Hoiusummad	43.825	43.100	+ 725	+ 10.744
Rediskonto	14.658	10.750	+ 3.908	+ 3.798
Võlaarved	7.488	4.841	+ 2.647	- 232
Korrespondendid	11.467	13.701	- 2.234	+ 2.234
	86.078	82.796	+ 3.282	+ 16.993

Erilise vähenemisena paistab möödunud aastal silma 1.764 tuh. kr. omakapitalide tagasimineku, mis sündis Kommerts Panga ja Eestimaa Tööstus-Kaubanduse Panga ühinemisel. Omakapitalide osa on selle tõttu kui ka passiivlaenude suurenemise tagajärjel langenud tegevuskapitalides 10% peale eelmise aasta 12,5% ja 1927. a. 15,8% vastu.

Tagasimineku osutab ka hoiusummade suhteline osa, nimelt 50,9% peale eelmise aasta 52,1% vastu, olgugi et ta summaliselt on veidi suurenenud. Hoiusummade vähesele muutmisele vaatamata võib aga näha nende sisulist pankadevahelist ümberpaigutamist, milleks andsid põhjust raskused aasta lõpul ühes pangas; samuti on omavalitsuspankade eelistamine siin tähelepanav arvatava suurema kindlustuse pärast.

Passiivlaenude osa tegevuskapitalides kasvas 25,7% peale eelmise aasta 18,8% ja 1927. a. 18,3% vastu. Üldse on siin viimaseil aastail märgata järjekindlat suurenemist: 1926. a. võlgnesid pangad 10.373 tuh. kr., 1927. a. — 12.025 tuh. kr., 1928. a. 15.591 tuh. kr. ja 1929. a. — 22.146 tuh. kr., seega kasvamine 113% võrra. Passiivlaenude koosnevusest ja arenemisest annab ülevaate järgmine kokkuvõte (tuh. kr.):

Seisud 1. detsembriks.

	1926	1927	1928	1929
Rediskonto:				
sisemaal	570	944	3.860	5.145
välismaal	4.168	6.008	6.890	9.513
Kokku	4.738	6.952	10.750	14.658

Võlaarved:	1926	1927	1928	1929
sisemaal	5.303	4.563	4.660	5.333
välismaal	332	510	181	2.155
Kokku	5.635	5.073	4.841	7.488

Passiivlaene				
üldse	10.373	12.025	15.591	22.146
sellest:				
sisemaal	5.873	5.507	8.520	10.478
välismaal	4.500	6.518	7.071	11.668

Passiivlaenudest kasvasid kolme aasta jooksul sisemaa omad 5,87 milj. pealt 10,48 milj. peale ehk 78,5% ja välismaal 4,5 milj. kr. pealt 11,67 milj. kr. peale ehk 159,3% võrra. Sel ajal, kui välismaa on panku finantseerinud peamiselt välisvekslite rediskonto kaudu, jaguneb sisemaal laenatud raha pooleks rediskonto ja võlaarvete vahel. Viimane nähtus on tingitud uutest võimalusist rediskontos keskpangas, kus rediskontol laenupoliitikas ja põhikirjas on aukoht, ja kuna võlaarved püsivad endiselt 5 milj. kr. läheduses, sündis kogu tõus rediskonto läbi: 570 tuh. kr. pealt 1926. a. 5.145 tuh. kr. peale, seega ligi kümnekordseks.

Välismaa osa kasvamist passiivlaenudes tuleb lugeda mõistagi rõõmustavaks nähtuseks, kuna see on 3 aasta jooksul kasvanud 4,5 milj. kroonilt 11,7 milj. kroonile ja esmakordselt rediskonto kõrval on möödunud aastal kasvanud ka võlaarved. Kuid viimaseks avalduseks pankade bilansis on vaid bilansitehniline põhjus: nimelt tõstsid aktsiapangad esile keskpanga poolt uute likviidsuse normide ülesseadmise tagajärjel välismaa võlaarved, viimaseid eraldades korrespondent-arvetele. See korrespondent-arvetele võlaarvete eraldamine (— 2.067 tuh. kr. korrespondent-arvete kahanemine ja 1.974 tuh. kr. tõus võlaarvetes) vähendas esimesi ja suurendas teisi arveid, nii et siin sisulist välisraha juurevoolu ei olnud.

Pankade aktiiv-operatsioonid.

Vastavalt uute rahasummade saamisele võisid areneda ka pankade aktiiv-operatsioonid. Tegelikult kujunes vist asjaolu nii, et pangad pidid kitsal ajal toetama nende poolt finantseeritavaid ettevõtteid uute krediitidega, ja kuna selleks hoiuarved midagi anda ei suutnud, tuli ressursse hankida passiivlaenude kaudu. Kogu laenude kasvamine läks seega erakordset rada. Krediitide seisud võrrelduna lähemate aastate omadega annavad järgmise pildi (tuh. kroonides):

	Seisud 1. detsembril			
	1929. a.	1928. a.	1927. a.	1926. a.
Sisevekslid	24 254	24.360	14.120	10 864
Välisvekslid	9.288	6.777	6.580	4 266
Laenud	42.768	42.606	34.951	28 909
Kokku	76 310	73.743	55.651	44.039

Uute laenude summa on võrreldes eelmise aasta omadega täiesti tähtsusetu: 2.567 tuh. kr. 18.092 tuh. kr. vastu, mis selle aasta tõesti sunnib krediitkitsikuse ajajärguks, nimetama. Jättes kõrvale välisvekslid oli sisemaal krediidi kasvamine vaid 56.000 krooni: 66.966 kr. pealt 67.022 tuh. kr. peale. Sisevekslite portfell, mis 1928. a. suurenes 10,3 milj. kr. võrra, näitas 106 tuh. kr. vähenemist, s. t. uusi vekseid diskonteeriti vaid niipalju, kuipalju endisi tasuti. Laenud tõusid vaid 162 tuh. kr. võrra eelmise aasta 7.655 tuh. kr. vastu. Ainsat tõsist liikumist krediitides avaldab välisvekslite portfell, mis suurenes 2.511 tuh. kr. võrra eelmise aasta 197 tuh. kr. vastu. See oli väljaveotõotuse toetamine — ainus, mida kitsal ajal endale võidi lubada. Seda soodustas veel asjaolu, et välisrediskonto kõrvale avenes võimalus vastuvõtavalt rediskonteerida välisveksleid ka Eesti Pangas, mis enne ei olnud küllalt tarvitav.

Teatud lohutuseks on, et pinevus likviid-mahutuste ja laenude vahel eelmise aasta suhtes on paranenud välisvekslite portfelli suurenemise tagajärjel. Likviid-mahutused (kassa, pangad ja vekslid) moodustavad konto-korrent- ja tähtajalistes laenudes 85,7% eelmise aasta 78,1% vastu. Likviid-mahutused ulatusid 36,6 milj. kr. eelmise aasta 33,3 milj. krooni vastu.

Tagatislaenud (garanteerimisoperatsioonid), mis juba eelmisel aastal suurt tõusu näitasid (2,7 milj. kr.), suurenesid 1929. a. veel enam — 3,6 milj. kr., tõstes seega pankade kohustused siin 11,8 milj. kr. pealt 1928. a. 15,5 milj. kr. peale.

Mis puutub korrespondent-arvete liikumisse, siis saame järgmise pildi (tuh. kr.):

	Seis 1. det.		Liikumine	
	1929	1928	1929	1928
Passivas				
Sisekorresp.	3.130	3.297	— 167	+ 464
Väliskorresp.	8.337	10.404	— 2.067	+ 2.234
Aktivas				
Sisekorresp.	4.318	2.892	+ 1.426	+ 1.622
Väliskorresp.	1.429	1.313	+ 116	— 1.740

Nagu siit näha, võtsid väliskorrespondendid välja oma arveilt üle 2 milj. krooni siia mahutatud summasid, peaaegu sama summa, mis eelmisel aastal uult siia mahutasid. Meie summad väliskorresp. arveil kasvasid vaid 116 tuh. kr. võrra. Sisekorrespondentide arvetel aga tuli suuremail pankadel vähematele, kellega koos töötati, anda juure 1.426 tuh. krooni, mida võiks tõlgitseda kui pealinna poolt provintsi varustamist rahaga.

Pankade puhtvälisvõlgnevuse arvestus, mis tehtud äriseisude najal nägematute väliskapitalide mahutusteta (nagu osavõtt pankade kapitalidest jne.), mäitab püsivust, olles 1929. a. — 9.288 tuh. kr. eelmise aasta 9.385 tuh. kr. vastu.

	1929. a.	1928. a.
	T u h . k r .	
Pankade välisvarad:		
Välisvekslid	9.288	6.777
Väliskorresp.	1.429	1.313
Kokku	10.717	8.090

Nende väliskohustused:	1929. a.	1928. a.
Välisrediskonto	9.513	6.890
Välisvõlad	2.155	181
Väliskorresp.	8 337	10.404
	20.005	17.475
Puhtvõlgnevus:	9.288	9.385

Pankadel suurenesid nii bilansiselged välisvarad kui ka nendel lasuvad kohustused, seega puhtvõlgnevuse jättes peaaegu muutmatuks, kuna 1928. a. jooksul seal oli tõus 4.330 tuh. krooni. Seega valitses tagasihoid ka välismaal.

Mis puutub pankade likviidsuse arvestusse, siis pole see meil veel ametlikult kindlaks määratud ega selles ka üldiselt tunnustatud arvestusviisile jõutud. Küll on aga keskpangas oma sisemises pankadevahelises läbikäimises seatud üles teatud vormid, mida pangad jõudumööda katavad täita.

Meie kalanduse väljavaateid.

Kalapüük on olnud juba muistsest ajast osale meie rahvast, nimelt rannarahvale, suuri- maks tuvaluallikaks. Üldiselt aga on kalandusel meie üldmajanduses olnud seni üsna väike tähtsus. Kui tuletada meele, et Eesti territooriumi

piirjoontest $\frac{3}{4}$ moodustab vesi, kuna ainult $\frac{1}{4}$ on mandrit, siis peaks kalanduselt meie majanduses nõudma küll suuremat osatähtsust kui tal on olnud senini.

Kuna varematal aegadel Eesti kala läks

peamiselt ainult siseturu tarvete rahuldamiseks, on ta alles hilisemal ajal püüdnud otsida teid välisurgudele. Kuna meie vabariigi esimestel aastatel kalakauba väljavedu peaaegu ei olnudki, on see viimastel aastatel kujunenud üsna tunduvas väljaveoartikliks. Ülevaatliku kujutise sellest arenemiskäigust annavad järgnevad statistilised andmed meie kalade ja kalakauba väljaveo kohta.

Kuna 1921. a. oli meie kalasaaduste koguväljavedu ainult 78.149 kg., on see iga aastaga tõusnud ja viimase nelja aasta jooksul kujunenud järgmiseks:

	kg.	kr. väärtuses.
1926. a.	574.810	565.616
1927. „	659.579	541.549
1928. „	1.265.733	1.394.361
1929. „	1.956.148	1.819.029

Siit näeme, et väljavedu on kasvanud eriti kahel viimasel aastal, ületades 1928. a. umbes 100 protsendi ja 1929. a. 55 protsendi võrra eelmise aasta väljaveo.

Hoogsat tõusu kalade väljaveos näitab Tartu. Eriti suur on olnud tõus möödunud 1929. a., mil Tartu kalaekspord moodustas enam kui poole kogu meie kalakauba väljaveost.

Kui võtta arvesse, et Valga kaudu läheb välismaile peamiselt Tartu kalakaup, siis saame tolliametite andmeil Tallinna ja Tartu osa tähtsusest Eesti kalakauba väljaveos järgneva kujutise:

Kalakaupa veeti välja	Tallinna kaudu		Valga kaudu	
	tonni	tonni	tonni	tonni
1926. a.	349	175		
1927. „	369	185		
1928. „	685	412		
1929. „	603	1.000		

Erilist tõusu kalade väljaveos 1929. a. näitab veel Pärnu, kust veeti välja nimet. aastal 120 tonni 54 tonni vastu eelmisel aastal. Peale eelpool nimetatud linnade on veel nimetamisväärne väljaveokohad Narva ja Haapsalu, kuid nende osatähtsus on siiski võrdlemisi väike.

Värsketest kaladest veetakse meil välja peamiselt haugi, kohasid, angerjaid, lõhesid. 1929. a. on nende kalaliikide väljavedu kujunenud järgmiseks:

	kg.	kr. väärtuses
Havid	887.066	665.158
Kohad	382.811	516.842
Angerjad	149.294	316.702
Lõhed	5.640	11.213

Mitmesugused eraldi
nimet,

299.000	156.912
---------	---------

Värsked kala läheb mitmesse välisriiki, kuid suuremaiks välisurgudeks osutuvad Poola, Saksa ja Rootsi. Tartu kala läheb peaaegu eranditult Poolasse, kuna Saksamaal peale havide ja kohade on veel eriline nõudmine meie angerjast. Rootsis on peanoõudmine meie lõhedest, ka meie vähki nõuab erilisel Rootsi.

Möödunud aastal tundis elavat huvi meie elavkalade väljaveost Saksa suurim kaubalinn Hamburg. Kahjuks aga on meie elavkalade väljavedu veel täitsa korraldamata ja algastmel. Veetakse küll suve jooksul mõningad sumbad Stettiini, kuid see kvantum on seevõrra väike, et see Hamburgi suuräriridele ei suuda pakkuda kuigi suurt huvi.

Kalakaanservidest läheb meil välisurule peaaesjalikult kilusid ja sprotte. Ka nende väljavedu kasvab aastast aastasse järjekindlalt, nagu näitavad järgnevad statistilised andmed:

	Kilud:		Sprotid:	
1926. a.	11.258 kg.	12.713 kr.	1.590 kg.	2.156 kr
1927. a.	17.306 „	15.654 „	12 881 „	13.107 „
1928. a.	23.382 „	39.280 „	2.596 „	2.646 „
1929. a.	52.316 „	35.095 „	39.854 „	40.172 „

Kilud ja sprotid lähevad väga mitmele maale, kuid suuremat püsivat välisurgu nad seni ei ole suutnud võita. Viimasel ajal on elavamalt huvi meie kiludele märgata Poolas, kuhu kõrgete sisseveotollide tõttu meie kilusid seni on läinud vähe. Kuid ka selles suhtes on juba lähemal ajal loota paremusi. Nimelt on Poola ja Läti vahel sõlmitud kokkulepe, mille järgi kalakaanservide sisseveotoll Poolas Läti kauba kohta langeks praeguselt 258 zlotilt 130 zlotile 100 kg. See kokkulepe ei ole praegu küll veel astunud jõusse, kuid niipea kui see astub jõusse, on ta Eesti-Poola kaubalepingu järgi maksev ka Eesti kalakaanservide kohta. Seega alaneks kilude ja sprottide sisseveotoll Poolasse poole odavamaks.

Ka Saksamaaga on meie eksportöörid sõlmunud tihedamaid sidemeid, mida soodustab veel uus Eesti-Saksa kaubaleping, mis kilude pealt tolli alandas. Rootsi on viimasel ajal läinud tündrikilu, mis seal töötatakse ümber anshoviseks. Rootsi on meie kiludega jäänud väga rahule ja sel alal võib seal tulevikus kujuneda kindel turg. Huvitav on märkida, et meie sprotid on leidnud tee isegi Prantsusmaale, klassilisele sardiini-maale. Marineeritud silmud on leidnud huvi Soomes ja möödunud aastal on neid sinna saadetud 6416 krooni väärtuses. Isegi kalamarja, mida

seni veeti ainult sisse, on möödunud aastal veetud välja, kuigi üsna vähesel määral — 1170 kr. eest. Vähi on veetud välja möödunud aastal 34.898 kr. eest.

Ei ole huvita märkida, et meie kalanduse arenemisega on tunduvalt langenud soolasilkude sissevedu, kuna heeringate sisseveole on see vähe mõjunud. Võrdluseks toome järgmised statistilised andmed sisseveo kohta:

	Heeringad:		Silgud:	
1926. a.	11.857 tn.	3.322.703 kr.	860 tn.	87.585 kr.
1927. a.	8.047 „	2.136.324 „	617 „	73.031 „
1928. a.	11.163 „	2.961.000 „	185 „	23.658 „
1929. a.	10.384 „	2.649.398 „	162 „	21.561 „

Ka heeringate sissevedu võiks tunduvalt väheneda, kui meie vääriliselt hindaksime oma kodumaa kala, eriti kilu, mis oma maitselt kaugelt ületab heeringa, hinnalt aga on märksa kättesaadavam. Eriti peaksid seda pidama silmas meie riiklikud tarvitajad, nagu kaitseväe varustusvalitsus, vangimajade valitsus j. t. Praegu aga tarvitatakse kaitseväe varustuseks vaevalt ¹ „: osa kilusid, kuna ² „ kuulub heeringaile. Miks ei võiks lugu olla ümberpöördukt?

Nagu eelmisist andmeist selgub, on meie ka-

landus kiiresti edenenukt, eriti kiirete sammudega viimase kahe aasta jooksul. See ei tähenda aga kaugeltki veel, nagu oleksime jõudnukt tippsaavutuseni. Ümberpöördukt — see kõik on alles algus. See edu on saavutatud alles üsna primitiivsete abinõude ja seadiste juures. Tõukejõuks edu saavutamisel on olnud peamiselt meie kalaeksporditõõride energia ja osalt ka riiklik laen meie kalameestele, mis võimaldas muretseda paremaid püügiabinõusid. Möödunud sügisel põllutõõmisteeriumis sellekohasel nõupidamisel selgus, mis-suguseis primitiivseis oludes tuleb töötada meie Peipsi kalaeksporditõõrel — puuduvad kõige hädavajalisemad külmruumid värske kala hoidmiseks ja pakkimiseks, kõige tarvilikumad kalasadamad nõuavad hädavajaliselt süvendamist ja palju teisi hädasid. Nõupidamisel töötati välja rida ettepanekuid, mis Peipsi ja Tartu rajooni sisevete kalanduse arendamiseks oleks hädavajaline võtta ette. Kuid seni ei ole olnud kuulda, et asi selles suunas oleks niikunud edasi.

Sugugi parem ei ole lugu ka teistes kalapüügi rajoones. Nii näiteks võtab Tallinna linn juba mitu aastat hoogu erilise kalakülmutusmaja püstitamiseks, kuid tänini on see jäänud ainult kavatsuseks. Ei ole kahtlust, et meie parema korralduse juures võime tõsta oma kalaväljavedu mitmekordseks, mis etendaks meie väliskaubanduses tunduivat osa.

Venemaa krediidireform.

Dekreediga 30. jaanuarist 1930. a. muudetakse Nõukogude Venes senine krediidisüsteem ja 1. aprillist jooksvast aastast alates pannakse maksma uus kord, mis kokkuvõetult järgmine: 1) rahvamajanduse sotsialiseeritud osas, kuhu kuulub peaaegu kogu tööstus, suurem osa kaubandusest ja ligi 40% (?) põllumajapidamistest, asendatakse n. n. „kommerts-krediit“ (peaasjalikult vekslid-krediit) n. n. „panga- ehk raamatukrediidiga“. 2) Riigipank ei anna lühiajalisi laene enam vekslite diskonteerimise kujul, vaid kontokorrent-krediidi näol, aasta alul igale ettevõttele kindlaks määratud summa suuruses. 3) Sama printsiibi järele finantseeritakse ka ühistegelisi ettevõtteid. Ühispankade osakonnad likvideeritakse ning nende funktsioone muudetud kujul hakavad täitma riigipanga osakonnad. 4) Põllumajanduslik krediit korraldatakse vastavalt põllumajanduse kollektiviseerimise arenemisele. — Nimetatud muudatus pannakse maksma riigi-

panga ettepanekul (ettepanek tehti juba 1929. a. juulis). Selle reformi vastu on rohkesti polemiseeritud Nõukogude Vene kõrgema majandusnõukogu häälekandjas „Torgovo-Promõschlennaja Gaseeta's“, ent vaatamata senistele vastuseisemistele on võetud vastu lõpuks siiski riigipanga ettepanek.

Tööstuse seisukohalt väljudes näib vastuseis riigipanga ettepanekule olevat tingitud sellest, et muudetud olukorras kaotab tööstus igasuguse iseseisvuse ning muutub täielikult riigipangale alluvaks, sest 1. aprillist maksmahakkava seaduse põhjal kontsentreeritakse ka kogu lühiajalise krediidi andmine riigipanka. Nimetatud seaduse vastuvõetuga ja jõusseastumisega peab riigipank teostama ühtlasi üldist krediidikontrolli.

Kui Vene riigipank teostab praktiliselt ülal nimetatud funktsioonid ettenähtud ulatuses, siis ei ole ta enam emissioonipank senise mõiste järele.

Erapankade seaduse muutmine Daanis.

Viimaste aastate pangakrihhid Daanis, kus rohkesti aktsionääre ja hoisusummade omanikke kaotasid suuri summasid, on annud tugeva tõuke aktsiapankade seaduse muutmise vajaduseks. Nimetatud seaduse muutmist ja riikliku kontrolli tõvendamise tarvilikkust erapankade suhtes nõuti juba 1924. a., kuid vastav seaduseelnõu kukkus tol korral läbi Daani teise koja vastuseismisel.

Daani pankade pankrottide põhjuseks osutuvad peamiselt saadud kahjud haigete tööstusettevõtete finantseerimisel, millised ekspordi võimaluste kitsamaks jäämise tagajärjel olid sunnitud oma tegevust kui mitte just likvideerima, siis ometi tublisti kokku tõmbama. Statistiliste andmete järele on Daanis 1915. aastast kuni käesoleva ajani olnud kokku 40 erapanga maksujõuetuks jäämist.

Valitsuse poolt väljatöötatud erapankade seaduse eelnõu järele, mis lähemal ajal esitatakse parlamendile, nõutakse kõigepealt kontsessiooni andmise sisseseadmist uute pankade asutamiseks. Uue valitsuse loata poleks siis enam võimalik asutada uut erarahaasutust. Põhikapitali alamääraks senise 200.000 Daani kr. asemel on määratud 400.000 D. kr. Seni töötavad erapangad, millel põhikapital ei küüni 400.000 Dkr., peavad selle tõstma nõutud normini hiljemalt 1934. aastaks.

Isëaranis huvitav on nimetatud seaduseelnõus see osa, milles käsitatakse laenu andmise normi üksikutele deebitoridele. Seaduseelnõu jä-

rele võib erapank anda ühele laenajale krediite maksimum 35% ulatuses panga omakapitalide summa alusel. Samuti on määratud kindlaks normid kinnisvarade ja kaupade kindlustusel antud laenudele. Nii on talude kindlustusel kõrgeimaks krediidimääraks 66% vastava maa väärtusest, linna kruntide kõrgeimaks krediidimääraks 50% nende väärtusest ja panditavate ja hõlpsasti realiseeritavate kaupade ja riigilaenu-paberite kõrgeimaks krediidimääraks 75% nende hinnast.

Põhjapaneva tähtsuse omandavad ka kaks järgmist nõuet: 1) pank võib omandada võõraste ettevõtete aktsiaid või osatähti ainult panga omakapitalide arvel ja seda kuni 50% ulatuses ja 2) ei tohi pank osta ühe ettevõtte aktsiaid üle 15% panga omakapitalide summast.

Edasi keelatakse panga juhatusliikmetel tegetsemine juhtidena teistes ärilistes ettevõtetes. Uuesti asutatud pangad võivad maksa esimese kolme tegevusaasta jooksul dividendi kõigest 6% ja on kuni teatava normini kohustatud kandma igal aastal puhaskasust 20% tagavarakapitali arvele.

Et neist nõuetest kinni peetaks ja neid määrusi täidetaks, selleks asutatakse kontrollimiseks riiklik pangaamet. — Senise Daanis valitseva meeoleoluga arvestades võib oletada, et Daani parlament nimetatud seaduseelnõu vastu võtab ja kinnitab.

—a.

Uus tollitariif ja Egiptuse kaubalepingud.

Tollitariifi komisjon. — Rahvusvaheline tolli-nomenklatuur. — Lühikeseajalised kaubalepingud reservatsiooniga.

Kaks aastat tagasi (Egiptuse „Riigi Teataja“ 2. jaanuarist 1928. a.) asutati rahaministeeriumi juures eriline rahvusvaheline kolmeliikmeline komisjon, kelle liikmeiks olid eksperdid Kanadast, Prantsusmaalt ja Itaaliast, ülesandega põhjalikult töötada läbi senine tollitariif uutel alustel.

Komisjoni tööde lõputähtajaks määrati 16. veebruar 1930. a., sest 15. veebruaril 1930. a. lõpeb Egiptuse kaubaleping Itaaliaga, mis seni sidus protektsioonilist tollide süsteemi maksmapanekut.

Tariifikomisjon oli kohustatud kõigepealt selgitama, millisel määral kodumaa saadused tõeliselt tarvitavad tollikaitset, kusjuures komis-

jon peab arvestama riigi fiskaalhuvidega ühel poolt ja tarvitajate huvidega, üldmajanduspoliitilist seisukohta silmas pidades, teiselt poolt.

Põhimõttelise lähtekohana on komisjonil ülesandeks asendada senised „ad valorem“ tollid eritollide süsteemiga.

Klassifikatsiooni alusena uues tollitariifis võetakse Rahvasteliidus Genfis väljatöötatav rahvusvaheline üldistatud tollinomenklatuur.

Ühtlasi uue tollitariifi maksimahakkamisega on olnud kindel kavatsus lõpetada kõik senised kaubalepingud samaks ajaks, kui lõpeb leping Itaaliaga, see on veebruaris 1930. a. Seepärast pole ühegi riigiga viimastel aastatel sõlmitud pikemaajalist kaubalepingut, vaid ai-

nult lühemaajalisi kokkuleppeid enamsoodustuse põhimõtte alusel. Kõigil neil juhtudel, kus läbi-rääkimised on lõpnud definiitlustemustega, on Egiptuse valitsus nõudnud ajutisi kokkuleppeid (provisional arrangements), mis iga kuue kuu jä-

tele on tarvis uuendada. Samuti on kõigil juhtu-del, välja arvatud kokkulepped Greeka, Türgi ja Saksaga, reserveeritud eritoll importeeritavatele tubakasaadustele, nõnda nimetatud „tubaka-klausel“.

Eesti peakonsul Istanbulis.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Elektervalgustus vesiveskis.

Küsimus: Sooviksin oma vesiveskis odavasti ja praktiliselt sisse seada elektervalgustuse. Paluksin juhatast, kuidas seda otstarbekohaselt ja väheste kuludega teha?

Veskiomanik.

Vastus: Odava valgustussisseade saate iseehitamisel. 35 põlemiskoha jaoks jätkub 1½ kuni 2 h.-j. dünamost, 15 põlemiskoha jaoks aga oleks küllalt isegi ½ h.-j. alalisvoolu dünamo-mootorist, 65 volti. Et mitte soetada kallihinnalisi akkumulaatoreid, võiks sel ajal, mil jahvatust ei ole, kivid üles tõsta ja veski käia lasta, niikaua kui valgust vajatakse.

A.

Kuidas sumbutada töökoja müra.

Küsimus: Mul asub elukorter töökoja peal, kus aga töökoja müra mõjub väga tüüvalt. Ta-

haksin töökoja müra sumbutada ja paluksin juhatust, kuidas seda võimalik oleks teha.

Töökojaoomanik.

Vastus: Müra isoleerimine on ehitustehnika alal raskeimaid probleeme ja teil tuleb arvestada sellega, et katsed töötamise ning masinate müra sumbutada soovitavaid tagajärgi ei anna ja et selleks tehtud kulud asjatuteks osutuvad. Müra isoleerimiseks, et see ei kostaks töökojast teisele korrale, ei jatku kaugelt isolatsioonikattest kahe majakorra vahel, kuna müra andub edasi ka müüride ja seinte kaudu. Isolatsioonikate peaks tehtama imprägneeritud korgist ja vähemalt 8 cm paks. Ka ülemise korra seinte alla tuleks asetada pressitud korgist alus. Peale selle peaks ka iga üksik töömasin ja mootor põrandast ning seintest isoleeritud olema, kuid ka siis ei ole loota müra täielist sumbutamist. Igatahes poolikute abinõudega ei saavuta te siin mingisuguseid nimetamisväärseid tagajärgi.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Sadama ja merikaubanduse komisjon Kaubandus-tööstuskoja juure.

Kaubandus-tööstuskoja viimasel juhatause koosolekul kinnitati lõplikult nimetatud komisjoni põhimäärused ja valiti komisjon suurkaubanduse, laevasõidu, suurtööstuse ja pankade esindajaist. Komisjoni koosseisu kuuluvad hrad O. Treilman, A. Trankmann, A. Schipai, G. Janson, A. Patrick, A. Puhk, J. Klaar. Komisjoni tööst võtavad osa ka koja laevasõidu ja suurkaubanduse sektsiooni nõunikud.

Komisjon, mis kannab alalist iseloomu, harutab kõiki sadamaisse ja merikaubandusse puutuvaid küsimusi, nagu: sadamate sisemine korraldus, kaubanduskombed, ekspertiisid, tollikorraldus jne. Tulevikus on kavatsus komisjoni

täiendada veel ühistegeliste ettevõtete esindajatega, kes ka praegu juba Kojas vastavaist erikoosolekuist on võtnud osa.

Äride register veebruarikuu teisel poolel.

Registreeritud firmad.

1. Frieda Berkovitsch, Tallinn, riidekauplus.
2. Kostas Cerpinskis, Tallinnas, agentuurbüroo.
3. Kaubandus-tööstus A/S. „Dental“, Tallinn (osakond Tartus), hambaarstimise materjali ja hambatehniliste tööriistade valmistamine ja nendega kauplemine; põhikapital 50.000 krooni; juhatause liikmed: Raisa Ostrovski (ühtlasi asjaajaja-direktor), Jakob Blumen-

- feld (ühtlasi asjaajaja-direktor) ja Hirsch Abramson.
4. Julius Haupt, Tallinn, koloniaalkauplus.
  5. Miina Kuusma. Tallinn, toiduainetekauplus.
  6. August Köster, Tallinn, toiduainetekauplus.
  7. Karl Liin — kaubanduskontor „Norma“, Tallinn, agentuur ja esindused; prokurist Felix Ojandi.
  8. Jüri Sinka, Põltsamaa, metallitööstus.
  9. Aleksander Sipsaka, Tapa, pagariäri.
  10. Martha Strom, Tallinn, agentuur.
  11. Mihkel Task, Tallinn, segakauplus.
  12. Karl Timberg — Lihula hobusepostijaam, Lihula.
  13. Mart Treikelder, Tallinn, vorstitööstus; prokurist Eduard Treikelder.
  7. Karl Mälkov, Elva, segakauplus; lõpetas äri Elvas ja peab äri praegu Leebiku vallas.
  8. Alide Oinas, Tallinn, avanud teise toiduainetekaupluse Tarabella t. 8.
  9. A/S. „Osta“, Tallinn, likvideerimisele asunud.
  10. A/S. Royal-Film, Tallinn, avanud 1-se järgu restorani „Dancing-Palace Gloria“.
  11. Schindehütte ja Ko, Tallinn, lahkunud täisosanik Voldemar Särg; tegevust jätkatakse ainuisikliku ärina firma all „J. Schindehütte“, ainuisikliik äripidaja Justus Schindehütte.
  12. Eesti aktsiaselts C. Siegel, Tallinn, põhikapitali otsustatud suurendada Kr. 40.000 pealt Kr. 70.000-ni.
  13. L. Teckel — Märjamaa apteek, Märjamaa, surma läbi lahkunud prokurist Carl Löffler'i asemel on prokuristiks (apteegi juhataja) Valter Tombak.
  14. Eduard Treikelder, Tallinn, elusloomade ja lihamüügiäri en-gros; lahkunud prokurist Mart Treikelder.

Registreeritud muudatused:

1. O/Ü. Tallinna konservi- ja vorstitööstus „Alta“, Tallinn; tagasi astunud juhatuseliige Aleksander Podashevsky ja tema asemele valitud Voldemar Grohman.
2. Eesti Kinnitus A/S. „Eesti Lloyd“, Tallinn, kollektiiv-prokuura antud Voldemar Öun'ile ja August Vilbert'ile.
3. A/S. Eestimaa Apteegi- ja Rohukaubanduse ühing „Ephag“, Tallinn; lahkunud prokurist Bernhard Grewing.
4. August Laas, Antsla al., avanud talurahva-kaupluse Vaabina v.
5. Julius Matsina — värvi- ja tapeedikauplus, Tallinn; likvideeris äri osakonna Tallinnas S. Pärnu mnt. 8.
6. Ervin Mägi — söögi- ja võõrastemaja „Bristol“, Tallinn; firma nimetus muudetud järgmiselt: söögi- ja võõrastemaja „Helsingi“, Ervin Mägi; prokurist Ida-Marie Mägi.
1. Karl Dulder, Tallinn, tsementkivitööstus.
2. Tallinna katusepapitööstus K. Dulder, K. A. Herman ja Ko, Tallinn.
3. Anna Iibikus, Tallinn, toiduainetekauplus.
4. Johan Iibikus, Tallinn, toiduainetekauplus.
5. Mavra Kull, Harku v., koloniaalkauplus.
6. Jaan Kuusma, Tallinn, toiduainetekauplus.
7. Leena Matvei, Põltsamaa, toiduainetekauplus.
8. Villem Nabi ja August Köster, Tallinn, toiduainetekauplus.
9. Georg Strauss, Rakvere, jalanõudekauplus.
10. Leo Strom, Tallinn, majapidamistarveteäri.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

**Kaubandus-tööstuskoja
juriskonsultide kõnetunnid on
iga päev kl. 12–1
Kaubandus-tööstuskojas.**

Vann. adv. M. PUNG:
esmaspäeval, kolmapäeval ja laupäeval.

Vann. adv. abi A. ANDERKOPP:
teisipäeval, neljapäeval ja reedel.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed.	Mis ajast	Riigi Teataja Lisa nr.nr.	Elukoht
Maalmann, Karl Jaani p. ja tema abikaasa Ella Eliase t., sünd. Kolk	5. VII. 29.	R. T. L. nr. 96 6. XII. 29.	Pangodi v., Varesevalu.
Viik, August ja tema abikaasa Amalie Vidriku t. Sternfeldt, August ja tema abikaasa Adele .	7. X. 29. "	" "	Tartu, Narva t. 117. Tartu, Aida t. 3.
Rattasep, Karl Ado p. ja tema abikaasa Meeia Magdalene Johani t., sünd. Mark	14. VIII. 29.	"	Tartu, Purde 9.
Smolensky, Ovsei Mowscha ja tema abikaasa Haia-Feige Tuve t., sünd. Heimann	20. IX. 29.	"	Tartu, Promenadi 6.
Vald, Schmucl-Itson Selig-Leiseri p. ja tema abi- kaasa Mariette Movscha	20. X. 29.	"	Tartu, Riia 27.
Hussar, August Jaani p. ja tema abikaasa Elise Hendriku t.	22. VII. 29.	"	Valgam., Taagepera-Ala.
Kurvits, Jaan Simoni p. ja Ansik, Anna- Rosalie Peetri t.	2. IX. 29.	"	Tartum., Aakre v.
Kesküla, Aleksander Jüri p. ja tema abikaasa Anna Jaani t., sünd. Tammik	19. X. 29.	"	Tall., S. Pärnu mnt 45.
Mirjam, Aleksander ja Saukas Aline	16. XI. 29.	R. T. L. nr. 99. 17. XII. 29.	1) Tall., Endla 32-3. 2) Balti-teh. 123.
Tilzen, Karl-Erich ja tema abikaasa Margarethe Mei, Madis ja tema abikaasa Anna, sünd. Mölder	23. XI. 29.	"	Tall., Erne t. 13.
Engmann, Egon ja tema abikaasa Amanda .	"	"	Tallinn, Sadama 21-a.
Koobas, Tõnis ja tema abikaasa Alide	"	"	Tallinn, S. Pärnu mnt. 24.
Puusemp, Johan Jaani p. ja tema abikaasa Liisa Ado t., sünd. Märton	"	"	Haapsalu, Turupl. 4.
Lüdig, Johannes ja tema abikaasa Juuli	"	"	Tallinn, Poska t. 49.
Pihlo, Hugo Jaani p. ja tema abikaasa Helmi Hendriku t.	27. VIII. 29.	"	Riisipere v., Augu t.
Petersell, Johan Ando p. ja Vessel, Elise- Irene Johani t.	18. V. 29.	"	Pühajärve v. 1) Jõgeveste vallamaja. 2) Hummuld vald.
Oinask, Lidie Peetri t. ja tema abikaasa Gustav Mari p.	22. VII. 29.	"	Räpina v.
Karlson, Karl Villemi p. ja tema abikaasa Liisa Jaani t., sünd. Tulp	10. X. 29.	R. T. L. nr. 100 21. XII. 29.	Viljandim., V.-Kõpu.
Schulmann, Jaan Jüri p. ja tema abikaasa Liisa Villemi t., sünd. Hanson	10. X. 29.	"	—

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Näituste ja näituse ruumide küsimus on vaja võtta lahenda- damisele.

Ühenduses endise näituse platsi likvideerimisega, mis kaugeltki enam ei vastanud praeguse aja näituste ja messide nõuetele, oli lootus, et lahendamist leiab ka näituste-messide korraldamise koordineerimine, samuti ka ruumide ühine soetamine sel alal tegutsevate asutiste ja organisatsioonide poolt.

Kuid nagu näüid selgub, ei ole asi kaugeltki nii, vaid töötab minna veel keerulisemaks. Ruumide alal on kindlad kavad a.-s. „Näitusel“, kelle taga seisavad kõik tähtsamad majandus- ja ühistegevised ringkonnad, ühes spordi- ja teiste organisatsioonega asuda võimalikult keset linna ehitama näituste ja spordi hoonet, mis oleks küllalt ruumikas vajaliste erinäituste pidamiseks. Tallinna Eesti Põllumeeste Selts jällegi ehitab Kadrioru taga laulupeoplatsile tulevat näituseplatsi, kus olevat kavatsus jätkata põllumajan-

duse näituste pidamist. Tallinna linn on oma plaani järgi näitusplatsiks näinud ette Lasnamäe ja on juba lõbususmaksude näol kogunud mõned miljonid näituse ruumide korraldamiseks.

Põllutöoministeriumi juures töötava ülemaalse põllumajanduse näituse komitee jällegi tahab riigi abil näituste jaoks seada korda Dvigateli ruumid. Kultuurkapitali keskvalitus kavatsevat erihoonet kunstinäituste tarvis. Nagu näeme, on korruga teostamisel tervelt viis kava, mis kahtlemata tähendab täielist jõudude killustumist ja küsimuse mitte-ratsionaalset lahendamist, mis on seda halvem, et väga paljud neist kavatsusist tahetakse viia läbi riigi rahadega.

Et näituste ruumide küsimust viia ratsionaalsema kava juure, selleks palus a.-s. „Näitus“ juba möödunud aastal majandusministeriumi võtta küsimus lõplikule lahendamisele. Ministerium leidis, et sel alal võib Kaubandus-tööstuskoda olla asja algatajaks. A.-s. „Näituse“ nõukogu on otsustanud pöörduda Koja poole paludes ligemal ajal korraldada küsimuse lahendamiseks organisatsioonide ja valitsuse asutiste juhtivate tegelaste nõupidamine.

Kodumaa riietuse ja jalanõude näitus ja nädal 6.—13. aprillini k. a. otsustatud.

Kesknädala õhtul korraldatud nõupidamisel, millest võtsid osa kõigi tähtsamate ja suuremate tekstiil- ja jalanõudetööstuste esindajad, tunnistati ühemeelselt soovitavaks ja tarviliseks korraldada Tallinnas nimetatud näitus. Näitusel esineksid kõik riietuse ja jalanõudesse puutuvad alad. Ühel ajal näitusega korraldatakse riietuse ja jalanõude nädal nende alade propageerimiseks kodumaa kaupade alal.

Näituse ja nädala üldkorralduseks moodustati komitee, millest võtavad osa a.-s. „Näituse“, majandusministeriumi, Tallinna börsikomitee, Kaubandus-tööstuskoja, riidetöösturite, jalanõudetöösturite ja valmisriietetöösturite esindajad.

Näitusel võib esineda ainult kodumaal valmistatud kaupadega.

Uus laev Eesti lipu alla.

A.-S. Tallinna Laeva Ühisus ja teised on omandanud Inglismaalt, Cardiffist, uue suurema laeva nimega „Llangorse“. Laev on 2958/1766 reg. tn., kandejõud 4870 tn., seega ainult natuke vähem „Kajakust“. Metsalaadimiseks on ta väga soodus, võttes umb. 1600 stand. Laev on ehitatud 1910. a., omades „British Lloyd“ kõrgema

klassi. Laev oli ühe parema Inglise seltsi oma, on ehitatud erispetsifikatsiooni järele ning ole-
vat võrdlemisi väga heas seisukorras. Süte tarvitamises on laev ökonoomne, tarvitades neid vaid 15 tn. päevas.

Inglise lehtede andmeil on laeva eest makstud 1 20.450. Laeva uueks nimeks saavat „Marie“ ja ta alustab sõitu kapt. Trubergi juhatusel märtsi esimesel poolel.

Kahtlemata tõstab see laev Eesti kaubalaevastiku väärtust.

Ka Võrus nõutakse sildimaksu kaotamist.

Eelmises „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ kirjutasime sildimaksu kaotamise küsimusest Tallinnas, mille kohta lv. hra Reinthal esitas vastava ettepaneku, näidates ära selle maksu põhjendamatus. Nagu meile Võru äringkon-
nast kirjutatakse, on ka seal lv. hr. Songi esin-
nud linnavolikogu ees ettepanekuga sildimaksu kaotamise asjus, kuid linnavolikogu enamuslega jäetud see põhjendamatu maks muutmata.

Võrus lõpetavad mitmed kaup- lused oma tegevuse.

Äritegevus Võrus on talvisel hooajal päris soigus. Käesoleva aasta esimese kahe kuu jook-
sul lõpetas kolm äri oma tegevuse. Viis äriru-
mi seisab praegu tühjal.

8-päevane aastalaat, mis hiljuti mööulus, oli tänava vaikselt kui kunagi varem. Kurtmine rahva ostujõuetuse üle on üldine. Maal korduvad sageli oksjonid, mis hävitavad talumajapidamise täieliselt.

Bank of Estonia, Monthly Report on Economic and Banking Conditions.

Selle pealkirja all avaldas Eesti Pank esimese numbriga oma ärisõpradele informatsiooniks väljaantavast ingliskeelsest ülevaatest.

Kõne all olev ülevaade ilmub igakuuliselt andes pildi majanduslikust üldseisukorrast ning lühikesed kokkuvõtted rahaturust, pangandusest, riigirahandusest, tootmisaladelt jne., seda vastavate joonistega ja tabelitega. Seni avaldatud panga **Economic Bulletin** ilmub endiselt, kuid poolaastati, et anda suuremaid artikleid ning täielist statistilist materjali aasta ja poolaasta kohta, mille järgi välismaal alaline vajadus.

Väljaveotoll kaotatud.

Riigikogu poolt vastu võetud ja „Riigi Teatajas“ nr. 100 — 1929. a. avaldatud tollipõhitariifide muutmise ja täiendamise seaduse alusel on väljaveotoll kaotatud järgmistelt ainetelt: igasugu sarvedelt, loomakarvadelt, jõhvidelt, harjastelt, lamba-, veise- ja hobusenahkadelt, linalt ja lina- ning kanepitakkudelt, lina- ja kanepikeetuse jaanustelt, linase-, kanepi-, džuu- ja puuvillase riide kaltsudelt. Toll ümbertöötamata kontidelt ja poolvillastelt kaltsudelt on vähendatud 0,08 kuldfrangi pealt 0,02 peale kilogrammilt.

Vene metsatransport Läti kaudu.

Nagu Riias teatatakse, kavatseb Nõuk. Vene metsamaterjale välja vedada Läti kaudu umbes 10.000 vagunit (saetud materjal). Seega ühenduses olevat Läti poolt tarvilised ettevalmistused käimas.

Vene tellimised Lätile.

Lehtede teatel annab N. Vene Lätile kolmandaks lepinguaastaks tellimisi kogusummas 13,07 milj. Ls. Sellest on jaanuarikuus Läti tööstusele juba ära antud tellimisi 2,08 milj. Ls. peale, muuseas ka suurem tellimine jäävagunite peale Liibavi sõjasadama töökodadele.

Maailma laevastik suureneb.

„Lloyds Register of Shipping“ poolt avaldatud andmete järele on möödunud aastal uusi laevu ehitatud 93971 tn. võrra enam kui 1928. a. Iseäranis suur nõudmine on olnud tanklaevade järele. Samuti on ehitatud ka suuri reisijateaurikuid rohkem kui varemalt.

Karakteristlikuks nähtuseks osutub asjaolu, et möödunud aastal ehitatud 1012 laevast oli üle 10.000 tn. suured 34, kuna 1928. a. oli nende arv 29.

Laevade ehitamise suhtes on esimene koht Inglismaa käes, kus esitati kogusummas 1522 milj. tn., s. o. 54,5% maailmaproduktioonist, millest 20,3% moodustavad välismaa tellimised. 1929. a. ehitati Inglismaal neli suurt reisijateaurikut, millede suurus on 20.000 ja 26.000 tn. vahel. Teisel kohal laevaehituse alal on Saksamaa 249.077 tn. (välismaale tellimisi 111.576 tn.), siis järgneb Holland 186.517 tn., Jaapan 163.157 tn., Ameerika Ühendriigid 126.063 tn., Daani 111.496 ja Rootsi 107.246 tn.

Kuivõrd suurt mõju on avaldanud tehnika areng laevaehitusele, näitavad järgnevad arvud: mootorlaevade arv on tõusnud 1914 — 1929. a. 234.000 tn. pealt 6.628 miljoni tn. peale, õliküttega laevade tonnaaz kasvunud sama aja kestes 1210 milj. tn. 19.421 milj. tn.

—a.

Maksud koormavad Prantsusmaa tööstust.

Prantsuse rahaministri ettekandest parlamendis leiame küllaldaselt andmeid, mis tõendavad selle riigi majandusliku seisukorra parane mist viimaseil aastail.

Riigipanga seisukord on praegu väga tugev, sest selle kulla ja teiste metallkindlustuste tagavara katab 80% liikvel olevast paberrahast. Üksi kulla tagavara väärtus ulatub 42,8 miljardi frangini, olles seega Ühisriikide järele suurim maailmas. Diskontoprotsent on ka juba alandatud 3 peale.

Sellest hoolimata on riigi võlakoorem küllalt raske. Siselaenu ulatuvad praegu 267 miljardini, olles pisut vähenenud. Välisvõlad on teatavasti fikseeritud vastavate lepingutega. Nende järgi on Prantsusmaa kohustatud maksma 59 a. jooksul igal aastal üle 1 miljardi frangi, kuna Ühisriikidele sooritavad kohustused kõiguvad 1,3 ja 3,1 miljardi vahel aastas. Teiselt poolt katavad Saksa reparatsioonimaksud eelmised kohustused. 37 a. jooksul jääb neist isegi ülejääki Prantsusmaale.

Prantsuse rahandusliku seisukorra parane mine kirjutatakse Poincaré arvele, kes väsimatult töötas ja suutis kahe aasta jooksul korraldada riigi majandusliku olukorra.

Vaatamata soodsale rahanduslikule seisukorrale ei parane üldmajanduslik seisukord kaugeltki samal määral. Frangi stabiliseerimine ei ole suutnud stabiliseerida hindu. See on üldine nähe mais, kus valuuta viiakse kulla alusele. Rahauksuse väärtus stabiliseeritakse ainult ühe tarbeaine, kulla, suhtes. Kuid see on väärtuselt kõikum, olenedes kullakaevanduste tegutsemisest ja dollari väärtuse vaheldusest, sest kuld on praegu — kuigi kunstlikult — dollariga seotud.

Samal ajal muutub Prantsuse kaubabilanss passiivseks, kuigi oma produktioon tegelikult on suur ja tööta-töölisi ei ole olemaski. Selle põhjuseks on kahtlemata liig suured maksud ja paljud sotsiaalsed reformid, mis oma kulukusega koormavad tööstust ja kaubandust ja takistavad nende võistlusvõime tugevnemist.

—o.

Vene maksab Ameerikas puhtas rahas.

Čehhoslovakkia ärieringkonnad on kauplemisest Venemaaga pettunud. Eriti kurdetakse maksuaja pikkuse üle, toonitades sealjuures, et Venemaa maksab Ameerikas puhtas rahas. Alles hiljuti sooritas SSSR ühe miljoni dollarilise tellimise hinna puhtas rahas veel enne kui kaup oli laevale laetud. Ka Belgia asetab venelastele karme tingimusi.

Čehhoslovakkia soovib luua erilise kartelli Venega kauplevate riikide vahel, milline kartell nõutaks senisest paremaid ja uhtlasi maksutingimusi kõigile.

—o.

Või sissevedu Inglismaale.

Ametlikkude andmete järgi on jaanuarikuu jooksul Inglismaale veetud sisse 643.023 tünni (à 50,8 kg.) võid.

Sellest määrast andis Uus-Merimaa 196.654 tünni (1929. a. 199.266), Daani 162.272 (162.445) tünni, Austraalia 152.221 (118.011) tünni, Argentiina 47.004 (65.418) tünni, Rootsi 23.438 (18.052) tünni, Soome 21.314 (18.794) tünni. Teiste riikide sissevedu on tunduvalt vähem.

—o.

Soome:

Ekspordi korraldus. Soome kaupade ekspordi hõlbustamiseks Poolasse, Balkani-maadesse ja Lõuna-Aafrikasse on Eksportühisus ühes suuremate Soome eksportäridega otsustanud saata nimetatud maadesse kaubandusesindajad. Varssavi saadetakse tegelik äriimees O. Koskimo, kes varemgi on olnud konsulaarteenistuses. Balkani-maadesse on saadetud äriimees R. Rapli, kelle alaline asukoht saab olema Belgradis. Rapli on seni toimunud naha- ja jalanõudekauplemise alal. L.-Aafrikasse saadetakse keegi P. S. Schauman. Eksportühisus on teinud lepingu Kapstadt kaubakontori „The Ellis Agencis Ltd-ga“, mille järele viimane võtab Schaumani oma teenistusse Soome saaduste müügi korraldajaks Lõuna-Aafrikas ja maksab talle ka väikest palka. Kaubandus-tööstusministeriumi eksportstipendiumi summast saavad kõik 3 eelpoolnimetatud isikut erisuurused stipendiumid aastast. Selle uue abinõu väliskaubanduse arendamiseks oma kaubandusagentide kaudu, keda stipendiumide abil maailma suurematesse kaubandustsentrumitesse poetatakse, on soomlased Rootsist võtnud üle ja panevad suuri lootusi sellele.

Leedu:

Majandus.

Üldiselt on Leedu majandus paranenud 1929. a. viljasaagi tõttu. Elarve tulusid on sisse tulnud suuremal arvul kui 1928. a.; väliskaubandus on aktiivne; pankade seisukord on tunduvalt paranenud; rahakate on olemata kõrguseni tõusnud ja vekslite protestide arv ja summa on langenud.

Põllumajanduses on edenemas loomapidamine ja piimaasjandus. Teravilja hindade langus annab end aga märgatavalt tunda. Teravilja ülejäägid käesoleva aasta alul olid: nisu — 30.000 tonni, rukist — 30.000 tonni, otri — 30.000 tonni ja kaeru — 45.000 tonni, mida madalate hindade tõttu kuhugi ei ole panna. Lina ülejääk ekspordiks oli jaanuaris 19.000 tonni. Riik on sõjaväe ostude ja maksude pikendamisega katsunud vastu tulla.

Tööstuse seisukord on normaalsem kui läinud aasta alul. Ka kaubitsemine on elavam, kuigi teede puudus mõjub takisavalt.

N. Vene:

N.-Vene väljaveos on võrreldes eelmise aastaga teatavad muudatused peaeksportainete suuruse suhtes. Möödunud majandusaastal on väljaveokaupade hulgas esimesel kohal metsamaterjal, mis andis 137,2 milj. rubla, kuna 1927./28. a. see andis 93,7 miljonit rubla (48% kasv.). Metsamaterjalile järgneb nafta väljavedu 132,6 miljoni rublaga, kolmandal kohal on karusnahkade väljavedu 109,1 milj. rublaga. 1927./28. majandusaastal oli esimesel kohal karusnahkade väljavedu, siis nafta ning kolmandal kohal alles metsamaterjal. Siiski pole aga metsamaterjali väljaveos suudetud kava täita, kuna 1928./29. a. majandusplaani järele loodeti sellest 180 miljonit rubla saada. Samad põhjused (mis peaaegu kõik olenevad organisatsiooni puudulikusest) on arvatavasti ka käesoleval aastal takistuseks metsa eksportplaani läbiviimisel, eriti kus see plaan veel suuremat eksporti ette näeb kui möödunud aasta oma.

Raskusi tekitab ka metsamaterjali müümise küsimus. Vene metsamaterjali peaoostjaks on olnud Inglismaa, kuhu seda müüdi lepingu põhjal ühele suuremale puukauplejate konsortsiumile. Nüüd aga on see konsortsium uue lepingu sõlmimisest loobunud, kuna pakutav metsamaterjali hulk temale liig suur oli. Seetõttu on oodata Vene puumaterjali mahutamist Inglise turul dumpinghindadega.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks tollikomitee otsused:

I.

I. A. Sisseveotariifis.

A p a r a a t „Kunstlik kõrguspäike“, kvartslambiga, t. t. § 169 p. l. alla kuuluvaks kui arstiteaduslik aparaat (T.-k. otsus nr. 3497 — 7. II 1930. a.).

V a s e s t muusikariist „Tam-tam“, mida võib ka gongina tarvitada, t. t. § 172 p. 4 alla kuuluvaks kui muusikariist eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3494 — 7. II 1930. a.).

II.

Avaldatakse teadmiseks tollikomitee seletused:

1) Majandusministri teadaande p. 4-a („R. T.“ nr. 47 — 27. a.) põhjal tuleb kauba sissetoomisel kolmandast riigist ühes selle riigi päritolu tunnistusega esitada veel täiendav tunnistus — ümberlaadimise tunnistus. Sellest järgneb, et ümberlaadimise tunnistus on päritolutunnistuse täiendus, ilma milleta viimasel üldse maksuvust ei ole, ja seepärast käib ta tähtaja suhtes samade nõuete alla kui päritolutunnistus ise. See selgub

veel majandusministri teadaande p. 8 („R. T.“ nr. 58 — 1928. a.), kus on öeldud et täiendavalt esitatud päritoludokumendid (mitte ainult tunnistused) peavad olema välja antud p. 3. tähendatud tähtaja piires, s. o. 15 päeva jooksul pärast kauba väljasaatmist (T.-k. otsus nr. 3480 — 31. I 30. a.).

2) Majandusministri teadaande („R. T.“ nr. 47 — 1927. a.) p. 3 põhjal peavad päritolutunnistused olema seatud kokku mitte hiljem kui 15 päeva jooksul pärast kauba väljasaatmist. Eesti-Prantsuse kaubanduslepingu art. juure kuuluva nimekirja A üldmärkuse põhjal §§ 27 ja 28 juure kasutavad veinid alandatud makse ainult siis, kui nad on varustatud puhtuse tunnistusega. Sellest järgneb, et puhtuse tunnistus on päritolutunnistuse t ä i e n d u s, ilma milleta viimasel üldse maksuvust ei ole, ja seepärast käib ta tähtaja suhtes samade nõuete alla, mille alla käib päritolutunnistus ise. See selgub veel ka majandusministri teadaande p. 8 („R. T.“ nr. 58 — 1928. a.), kus on öeldud, et täiendavalt esitatud päritoludokumendid (mitte tunnistused) peavad olema välja antud p. 3. tähendatud tähtaja piires, s. o. 15 päeva jooksul pärast kauba väljasaatmist (T.-k. otsus nr. 3478 — 31. I 1930. a.).

Ettevõtete tegevusest.

Eesti vanemaid õlletööstusi. A.-s. „A Le Coq“ õllefabrik — Tartus.

Aktsiaselts „A Le Coq“ õllefabrik on vanemaid ja ühtlasi ka suuremaid õlletööstuslikke suureettevõtteid Eestis. Tööstus on asutatud 1828. a. firma „J. R. Schramm“i poolt. 1898. a. omandas vabriku a.-s. „Tivoli“, millelt vabrik läks üle ta praeguse omaniku a.-s. „A Le Coq“ kätte.

1918. a. oli ettevõtte juures suurem ümberehitus ja sisseseade moderniseerimine. Seadiste täiendamist on aga alatasa silmas peetud, nii et käesoleval ajal on tööstuse sisseseade täiesti moodus ja korras. Peatööstusruumid asuvad nägusas mitmekordses telliskivihoones, kus on seatud üles ajakohased seadised. Ruumid, milliseid on arvult 20 ümber, on avarad ja tähelepandavalt puhtad.

Kogu õllevalmistus sünnib täielikult mehaaniliselt teel. Selleks on ettevõttel jõuandjaks aurumasinad ja elektrimootorid, kogujõuga 170 h.-j., ja vastavad seadised.

Õlu valmistatakse otradest, harilikult tarvatakse selleks suureteralisi otri.

„A Le Coq“is“ tuleb ümbertöötamisele peamiselt kodumaa oder, mis on hinnalt sageli küll kallim, kuid oma kvaliteedilt ei jäta midagi soovida.

Oder läheb kõigepealt puhastus- ja sorteerimismasinasse, kus kõrvaldatakse tolmu ja kõik muu üleliigne, nagu vähe kõlvuline oder, seemned jne.

Pärast puhastust algab linnase kasvatus, „A Le Coq“il“ on vististi selleks kõige avaramad ruumid. Linnase kasvatusel järgneb kuivatus, kuna kuivatuse eel sünnib veel linnaste pesemine, et vili vabastada igasugu mustusest.

Kuivatuseks on kaks üksteise peal asuvat kuivatusruumi, kus vili on traatrestidel. Linnase segamine toimub aga mehaaniliselt, milline viis on otstarbekohasem, kuid ka puhtuse seisukohalt parem.

Kuivatusele järgneb linnase jahvatus ja lõpuks õllekeetmine.

Keetmiseks on mitmed katlad. Kui linnase ja vee segu on läbi keedetud veel humala lisan-

dusega, siis läheb juba poolvalmis õlu külmutusruumi, mis asub vabriku kõrvalhoones. Külmutuseks on tööstuses seatud üles 3 suurt lameda põhjaga basseini.

Madaldatud temperatuuri juures juhitakse õlu avaraisse käärimiskeldreisse. Käärimiseks on 500-pangelised tõrrid. Pärisäärimisele tuleb järelkäärimine ja kui valmiv õlu enam vahtu välja ei anna, on käärimine lõpnud. Siis juhitakse õlu laagerkeldreisse mitmesajapangelistesse vaaticellidesse ja sealt omakorda vähematesse vaaticellidesse või otsekohe pudeleisse.

Müügivalmis on ja müügile läheb õlu ainult siis, kui ta headus pole enam vaieldav. Õlle headus aga on määratav ta maitse, värvi ja tihedusega. Kõik see on vaid liiga olenev ümbertöötamisele tulevaja headusest, kuid ka õllevalmistamise oskusest. Õlle-tööstus „A Le Coq“ on seda alati silmas pidanud ja seepärast on ka tema saadused alati üle maa tuntud.

Ettevõtte edukast tegevusest annab ülevaate järgmine tabel:

	1921. a.	1923. a.	1929. a.
Töölisi	20	46	110
Valmistat õlut (pange)	30.000	175.000	250.000
Tarvitas otri (pd.) . . .	8.000	38 000	50-60.000
„ humalaid (pd.)	75	360	—

Nagu käesolevast naeme, on tööstuse pärast-maailmasõja-aegne tegevus tunduvalt kasvanud.

Õlut läheb müügile mitmetes sortides, neist on veetud välja Saksamaale portereid. Suurema väljaveo takistuseks on kõrged kaitsetollid.

Siseturul on aga „A Le Coq“ õlle sordid leidnud väga laialt tunnustamist ja ettevõtte läbikäik näitab alatasast tegevuse suurenemist.

Peale õlle valmistab „A Le Coq“ veel kõik-sugu karastavaid jooke, nagu keedetud mõdu, seltersi, limonaadi, kvassi jne.

—K.

Turgude ülevaade.

Toiduainete turg.

London.	
12. III. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 41/—
Hard Winter	38/3
Rosario Santa	36/3
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	32/—
Austraalia	29/—
Kansas	30/9
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela	23/9
California, kaal — 424 Ingl. naela	33/—
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	11/6
Canada Nr. 2	—
Donau	—
8. III. Linad, cif.	
* Riga Livonian Z K.	56.—
Pärnu H. D.	51.—
Slanetz U/A Medium	58.—
Bacon, kaal 112 Ingl. n.	
Iiri	sh. 116.—137.—
Daani	108.—114.—
Kanada	110.——
Hollandi	97.—107.—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglise	13.0—15.0—
Daani	11.0—13.0—
Või, hinnad on kaupade nimekirjas	
Austraalia	— —
Uus-Merimaa	— —
Daani	— —
Läti	— —
„ soolatud	— —
Eesti	— —
„ soolatud	— —

Hamburg.	
13. III. Nisu.	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 244—246
Manitoba, cif 100 kg. eest term.	fl. 11.20
Western II, cif 100 kg. eest loco.	—
Hard Winter II, 100 kg. eest termiin	” 10.95
Ameerika jahu, 100 kg. eest termiin	\$ —
Rukis.	
Sisemaa, tonni eest loco	Rmk. 154—156
Kaerad.	
Sisemaa, tonni eest	” 142—144
10. III. Odrad, suve	
Sisemaa, tonni eest	” 150—170
Odrad, talve	
Sisemaa, tonni eest	” 134—136
12. III. Suhkur.	
Hollandi, laadimisel	£ 10/1 ¹ / ₂
C. S. R. — do —	9/6
Java, valge	” 10/7 ¹ / ₂
Poola, laadimisel	” 8/6
Riis, Burmah II, 50 kg. eest	” 12/10 ¹ / ₂
Rasv.	
American Purelard eest	\$ 26 ¹ / ₄
Steamlard	” 25 ¹ / ₂
Või, hinnad on kaupade nimekirjas.	
Sisemaa või I sort	Rmk. —
” ” II ”	—
” ” III ”	—
Eesti	—
Läti punane	—
„ must	—
Uus Merimaa	—
Siberi	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	28. II	1. III	3. III	4. III	5. III	6. III	7. III	8. III	10. III	11. III	12. III
Frank . . .	124.28	124.25	124.23	124.24	124.24	124.21	124.22	124.25	124.25	124.26	124.25
Dollar . . .	4.8590	4.8594	4.8587	4.8602	4.86	4.8607	4.8609	4.8615	4.8628	4.8618	4.8616
Rootsi kroon	18.10 ³ / ₈	18.10 ¹ / ₈	18.10 ³ / ₈	18.10 ⁷ / ₈	18.114	18.11 ³ / ₄	18.11 ¹ / ₈	18.11	18.11 ³ / ₄	18.11 ⁷ / ₈	18.11 ¹ / ₈
Daani kroon	18.16 ¹ / ₄	18.16 ¹ / ₄	18.16 ¹ / ₄	18.16 ³ / ₈	18.16 ⁵ / ₈	18.16 ⁵ / ₈	18.16 ⁷ / ₄	18.16 ⁵ / ₈	18.16 ³ / ₄	18.16 ³ / ₄	18.16 ³ / ₄
Norra kroon	18.17 ¹ / ₈	18.17	18.17	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₄	18.17 ¹ / ₈	18.17 ¹ / ₈	18.17
Saksa mark .	20.36 ⁷ / ₈	20.36 ⁷ / ₈	20.37	20.36 ⁷ / ₈	20.36 ⁵ / ₈	20.36 ³ / ₄	20.37 ⁷ / ₈	20.39 ⁵ / ₈	20.43 ¹ / ₄	20.39 ⁷ / ₈	20.38 ¹ / ₄
Soome mark	193.25	193.20	193.20	193.17	193.20	193.20	193.25	193.20	193.20	193.22	193.20
Floriin . . .	12.1240	12.1243	12.1243	12.1231	12.1225	12.1206	12.1218	12.1234	12.1228	12.1231	12.1253
Liira	92.72	92.74	92.79	92.80	92.78	92.81	92.81	92.81 ⁷ / ₈	92.85	92.84	92.82
Helveetsia fr.	25.19 ⁵ / ₈	25.18 ⁷ / ₈	25.18 ¹ / ₈	25.16 ⁷ / ₈	25.15 ³ / ₄	25.15 ¹ / ₈	25.17	25.17 ¹ / ₈	25.11 ⁷ / ₈	25.11 ⁷ / ₈	25.13 ³ / ₈
Cehhosl. kr.	164.09	164.12	164.12	164.09	164.12	164.06	164.06	164.06	164.06	164.06	164.06
Belgia frank	34.89 ¹ / ₄	34.888	34.89	34.89	34.89	34.88 ³ / ₄	34.89 ¹ / ₈	34.89 ³ / ₈	34.89 ³ / ₈	34.888	34.88 ³ / ₈
Sillingid . .	34.52	34.52	34.50	34.51	34.50	34.50	34.51	34.50	34.50	34.52	34.52
Pengo	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78
Latt	25.25	25.20	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.25	25.25	25.22
Litt	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.62	48.62	48.75	48.75	48.75	48.75
Červ.	9.45	9.45	9.45	9.45	9.44	9.44	9.44	9.44	9.44	9.44	9.44
Eesti kroon .	18.22	18.20	18.21	18.22	18.21	18.21	18.20	18.21	18.20	18.21	18.21
Höbe p/unts	19 ¹ / ₁₆	19/—	18 ¹⁵ / ₁₆	18 ⁵ / ₈	18 ¹³ / ₁₆		19 ¹ / ₁₆	19 ³ / ₁₆	19 ¹ / ₁₆	19 ¹ / ₁₆	19 ¹ / ₄
Plaatl p/unts		210/—						210/—			
Kuld p/u. . .											

	B E R L I I N										
	28. II	1. III	3. III	4. III	5. III	6. III	7. III	8. III	10. III	11. III	12. III
Naelsterling .	20.366	20.366	20.366	20.364	20.364	20.364	20.37	20.38	20.415	20.413	20.378
Frank	16.39	16.39	16.39	16.39	16.385	16.39	16.395	16.41	16.435	16.425	16.40
Dollar	4.1905	4.191	4.1915	4.1910	4.1905	4.1905	4.1910	4.1930	4.1985	4.198	4.1925
Rootsi kroon	112.45	112.48	112.50	112.44	112.41	112.42	112.43	112.50	112.71	112.65	112.50
Daani kroon	112.16	112.13	112.14	112.10	112.12	112.12	112.13	112.23	112.40	112.34	112.19
Norra kroon	112.05	112.07	112.06	112.05	112.08	112.07	112.09	112.17	112.31	112.30	112.14
Soome mark	10.536	10.536	10.537	10.538	10.538	10.536	10.538	10.545	10.563	10.558	10.546
Floriin	168.01	168.—	168.—	168.—	167.98	167.98	167.99	168.11	168.42	168.43	168.10
Liira	21.93	21.965	21.955	21.95	21.95	21.94	21.94	21.96	21.99	21.99	21.96
Helveetsia fr.	80.86	80.84	80.88	80.90	80.945	81.975	81.01	80.10	81.265	81.23	81.10
Cehhosl. kr.											
Belgia frank	58.375	58.37	58.36	58.375	58.37	58.375	58.375	58.39	58.49	58.48	58.41

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, Ameerika	Kroonid.	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski	Kroonid.
ja Inglise 100 kg.	45.50 - 47.00	saadused. Hinnad arvatud 50	
„ söre, Ameerika		klg. eest ühes valge puuvil-	
ja Inglise	46.00—46.50	lase kotiga.	
		Püülijahu:	
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		Rukkipüül patent (à 50 kg.)	23.50
Jahu: rukki	12.00—12.90	„ harilik	—
rukkipüül	20.00—21.00	„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	43.00
nisu, pehme —		„Kaley“	40.50
söre	36.00—47.50	„Taara“	39.50
		„Kungla“	36.00
		„Sampo“	34.00

		K roonid	Kroonid.	
Manna		46.50	Koks, kütte	44.00—45.00
Granular		42.50	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	35.00—40.00
" poolsõre		45.—	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	6.10
" sõre		45.50	" I " B	5.50
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		" II " B	4.90
Jahu: rukki	"	12.00—12.75	" III "	2.75
" " püül	"	19.00—18.20	" fenolaat, netto	100 kg. 9.50
" nisu, pehme — sõre	"	34.90—46.90	" gudrong, brutto	" 12.25
Nisu, Eesti	"	—	" pigi	" 11.25
Rukis, Eesti	"	10.50	" tooresõli, netto	" 9.25
" Saksamaa	"	10.—	" mootornafta	" 10.—
" Poola	"	10 —	Kütteturvas (Riigi turbatööst.) 1000 kg. 12.85	
Kaerad, toidu, Eesti	"	10.50	Raud, sordi	100kg. 14.60—14.85
" " Saksamaa	"	9.50—10.—	" vits	" 18.00—30.00
Odrad, õile	"	14.95	" plekk	" 20.00—28.50
" toidu	"	14.00—14.30	" plekk, tsingitud	" 33.60—37.00
" Eesti	"	—	" talad	" 14.00
Herned, rohelised	"	31.——32.—	Teras, inglise	" 75.00—100.00
Riis, Burma II	"	37.00	" Saksa	" 75.00—150.00
Kartulid, ekspord	"	3.80—4.80	" vedru	" 27.50—30.50
" piirituse	"	3.10—3.50	" tööriistade	" 73.25—85.40
Kartulitärklis „Superieur“	"	33.—	" talla, ree	" 17.50—19.00
Siirup, kartuli, 420/0	"	40.—	Inglitina	" 475.—
Glükoos	"	38.—	Seatina	" 58.00—60.00
Või, ekspord, I sort	1 kg.	2.35—2.40	Vaskplekk, punane	" 230.00—240.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	" " valge	" 200.00—220.00
" " kodumaa	"	1.09—1.15	Tsinkplekk	" 90.00—95.00
Kaseiin, Eesti	100 kg. 70.——75.—		Masinaõli, ...	" 27.00—28.00
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.70—1.80	" Poola	" 24.40—26.80
Munad, ekspord, Is. (kast 360 tk.)	kast	—	" Ameerika	" 29.00—31.50
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.30—1.75	Mootorõli	" 35.40—42.70
" " Inglise	"	1.25—1.45	" Poola	" 33.50—39.60
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	Autoõli, Ameerika	" 39.65—103.70
" " Kesk-Ameerika sordid	"	3.10—4.60	" Poola	" 45.75—61.00
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	Linaseemneõli	" 90.00—92.00
" " Orange Pekoe, Java	"	4.00—5.00	Värnits	" 90.50—92.00
" " Moning, Hiina	"	4.10—4.70	Tsilindriõli, Ameerika	" 34.00—35.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	" " Vene 280 ⁰	" 33.00
" " " C-Slov.	"	31.00	" " 320 ⁰	" 65.00—70.00
" " " Poola	"	30.00	" " Ameerika 280 ⁰	" 31.50—36.60
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	3.40	" " 320 ⁰	" 44.00—54.90
" " " jaam Irboska ja Narva	"	3.40	Nafta, Vene	" 12.50—13.00
" " " Saksa	"	3.40	" " Ameerika	" 11.90—12.50
Heeringad, Yarmouth, Matties tünn	tünn	—	" " Poola	" 12.20
" " Schoti Matties	"	40.00—48.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja	
Heeringad, Schoti Matfulls	tünn	42.00—50.00	vaadid	" 19.20—20.35
" " Islandi	"	23.00—25.00	" " Am., sistern. ja vaadid	" 19.20—20.35
Liha, sea, I sort	1 kg.	1.10—1.15	Bensiin, Vene	" 41.40
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.50—0.70	" " II sort	" 38.65
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	15.50	Bensiin, Ameerika	" 41.40
" " päevalille	"	16.30	Eesti traktorbensiin	" 16.20—17.00
" " suhkrupeedi	"	5.00	Pesusooda, kodumaa	" 9.50—10.00
" " kookos	"	15.50	Seehikivi	" 27.00—30.00
Jahu, päevalille	"	16.30	Värvid, nigros., veessulav, välism.	" 5.50
Segajõutoit I s.	"	15.00	" " tsinkvalge, välism.	1 kg. 0.85
" " II s.	"	12.80	" " tinavalge, ...	" 0.92—0.95
Soja tangud	"	16.—	" " ooker, ...	" 0.18—0.26
Nisukliid	"	8.50—9.00	Väetisained, salpeeter, Norra 100 kg	—
Puuvillane riie, Bjas netto	meeter	0.57—0.72	" " " Čiili	" 20.80
" " MítkaI	"	0.44—0.53	" " superfosfaat 17—18%	" —
Lina, Petseri saatejaam	1000 kg.	9.15	" " " 18—20%	" 6.40
" " Võru	"	884.50	" " Thomasjahu 15—16%	" —
" " Liivi	"	823.50	" " " 16—17%	" 6.30
" " Tartu	"	823.50	" " Lubjasalpeeter	" 20.—
Kivistüsi, auru, Yorkshire, ...			" " Kaalisool 30%	" —
" " 2 korda pestud	1000 kg.	29.00—29.50	" " " 40%	" 10.45
" " Newcastle	"	28.00—28.50	" " Kainiit 12%	" 4.50
" " sepa	"	30.00—30.50	Väävelhapuammoniaak	" 22.—

Lubjalämmastik	100 kg.	17.80
Fosforiit Eesti 25—27%	"	5.—
Leunasalpeeter 26%	"	29.60
Nitrovoska	"	31.20
Paber, rotatsiooni	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda		
170 kg.	tünn	8.90
Kriit, pestud	100 kg.	6.90—7.30
Asfalt	"	7.25
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, tükkides, franko vagun		
" Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud "		24.40
" krohvimise "		36.60—42.70
Telliskivid, I s. Loksa, fr. Tallinn	1000 tk.	52.00—55 00
Silikaat I s., fr. vabrik	"	45 —
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)		130.—
Nahk, talla, Eesti	1 kg.	2.70—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn.		
valmistatud, I srt.	"	3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn.		
valmistatud, II srt.	"	3.65

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
 3. III Ingl. pensi (d) loko 8.33, märts 8.05, mai
 8.11, juuli 8.17. 3. III Ingl. pensi (d) loko
 8.33, märts 8.02, mai 8.06, juuli 8.11.

Londoni börs.

1. III. Bacon Irish per cwt.	sh	108/—131/—
" Danish " " " " " " "	"	101/—108/—
" Canadian " " " " " " "	"	102/—104/—
" Dutch " " " " " " "	"	90/—101/—
Või, Daani per cwt. sh 172/—174/—		
" Austraalia " 132/—148/—		
" New-Zealand " 146/—166/—		
" Siberi " " " " " "		

Berliini börs.

27. III. " Sisemaa I s. Rmk. 155; II s. — Rmk. 140;		
" III s. Rmk. 124 — tsentner eest		
" Eesti mk. 159—160 — tsentneri eest		
" Läti punane . . . . . Rmk. 150—163		
" " must . . . . . " 155—156		
" Uus Merimaa . . . . . " 154		
" Siberi . . . . . " 155—165		

Kopenhaageni börs:

" Dkr. 284 pr. 100 kg.

Lina		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	22/6
" — Ghent	1016 kg. "	23/—
" — Dundee	" "	32/6
" — Belfast	" "	47/6

Puumaterjalid		
Standard		
Tallinn — London	" sh	40/—
" — Hull	" "	42/6
" — Manchester	" "	50/—
" — Grangemouth	" "	37/6
" — Belfast	" "	57/6
" — Dundee	" "	40/—
" — Antwerpen	" "	40/—
" — Ghent	" "	37/6
" — Rotterdam	Hfl.	20/—
" — Amsterdam	" "	22/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	18—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rkr.	10—30/—
" — Stettiin	või tünn	sh 1/6—
" — London	" " "	3/—

**Tallinna börsi kursi-
sedel.**

		6. III	7 III	8 III	10 III	11 III	13 III
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.7470	3.7465	3.7460	3.7455	3.7450	3.7455
	M.	3.7570	3.7565	3.7560	3.7555	3.7550	3.7555
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 nael-sterl.	O.	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21
	M.	18.26	18.26	18.26	18.26	18.20	18.26
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S.	O.	89.40	89.40	89.40	89.30	89.15	89.36
riigim.	M.	90.—	90.—	90.—	89.90	89.75	89.95
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.42	9.42	9.11	9.41	9.42	9.42
	M.	9.47	9.47	9.46	9.46	9.47	9.47
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.55	100.50	100.55	100.55	100.50	100.55
	M.	101.15	101.10	101.15	101.15	101.10	101.15
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	100.25	100.25	100.25	100.25	100.25	100.25
	M.	100.85	100.85	100.85	100.85	100.85	100.85
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20
	M.	100.80	100.80	100.80	100.80	100.80	100.80
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
	M.	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 floriini	O.	150.20	150.25	150.25	150.20	150.20	150.20
	M.	151.—	151.05	151.05	151.—	151.—	151.—
Riig	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.15	72.15	72.15	72.15	72.15	72.15
	M.	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr.	O.	72.40	72.40	72.35	72.35	72.50	72.45
	M.	73.—	73.—	72.95	72.95	73.10	73.05
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	52.20	52.20	52.20	52.20	52.20	52.20
	M.	52.70	52.70	52.70	52.70	52.70	52.70
Milaano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liirat	O.	19.65	19.65	19.65	19.60	19.60	19.60
	M.	20.05	20.05	20.05	20.—	20.—	20.—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Cehh. kr.	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
	M.	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.80	52.80	52.80	52.80	52.80	52.75
	M.	53.40	53.40	53.40	53.40	53.40	53.35
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O.	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55
	M.	66.25	66.25	66.25	66.25	66.25	66.25
Varssav	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.70	41.70	41.70	41.70	41.70	41.70
	M.	42.90	42.90	42.90	42.90	42.90	42.90
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	36.95	36.95	36.95	36.95	36.95	36.95
	M.	37.55	37.55	37.55	37.55	37.55	37.55
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (čekk)	O.	193.—	193.—	193.—	193.—	193.—	193.—
	M.	194.50	194.50	194.50	194.50	194.50	194.50
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O.	72.85	72.85	72.85	72.85	72.85	72.85
	M.	73.45	73.45	73.45	73.45	73.45	73.45

Aksia-selts

„VILJANDI LINAVABRIK“

Asutatud 1912. a.

Viljandis Lossi tän. nr. 41. Tel. 18.

Valmistab kodumaa parematest linasortidest mitmesugust lõnga ja riidet, nagu: linast lõnga ja niiti nr. 6—36, takust lõnga ja sidumise nõõri kerades ja vihtides.

Kujub mitmesugust linast ja takust riidet, pleekimata ja pleegitud, nagu: laudlina-, käteräti-, voodilina-, särgi-, käsitööriidet linase ja puuvillase lõimega.

Linase ja puuvillase lõimega ilusates mustrites voodi päevatekke. Püksi-, madratsi-, vahe-, presendi-, koti- ja polstririidet.

Vastupidavaid riidest masinariihmu, puuvillast vokinõõri lina- ja villaketruise vabrikutele.

Valmisõmmeldud viljakotte. Koormakatteid (presente), imprägneeritud ja imprägneerimata, j. n. e. j. n. e.

Vabrik valmistab talurahva töid tellijate eneste linadest ja takkudest lõngaks ja riideks, kiirelt, hästi ja odavasti.

Vabriku juures igal ajal linade ja takkude ostmine kõrgeima päevahinnaga.

A/S.

TARTU AIAVILJA ÜHISUS

Tartus, Puu tän. 2, tel. 113.

Laua viin
top. puhastatud.

Brandy

valmistatud eht Prantsuse COGNAC'i
lisandusega.

Napsid, liköörid ja veinid.

TALLINNA ESINDUS:

V. Viru tän. 5,
tel. (2) 18-21

